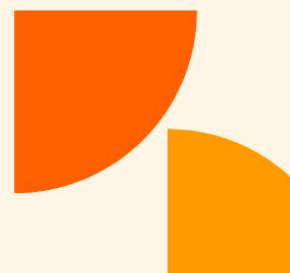

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และมีคุณค่าสำหรับการศึกษาระดับพื้นฐาน

PURPOSEFUL AND VALUABLE
LEARNING APPROACHES FOR BASIC EDUCATION

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
1. บทสรุปผู้บริหาร	1
2. แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	12
2.1 จุดมุ่งหมายการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า	12
2.2 หลักสูตรสถานศึกษาและรายวิชาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า.	13
2.3 การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า	23
2.4 สมรรถนะครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า	30
2.5 ทรัพยากรการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า	31
2.6 การประเมินผลการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า	31
2.7 ปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า.	32
2.8 ผลลัพธ์การเรียนรู้ชีวิตที่มีคุณค่าที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมาย	35
3. บรรณานุกรม	38
4. คณะผู้จัดทำ	44

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิจัยเรื่อง แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษากรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีพหุระยะ (Multiphase Mixed Methods) ประกอบด้วยการศึกษา 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษากรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและคุณค่าจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ระยะที่ 2 ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและคุณค่า จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 2 แห่ง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 2 แห่ง และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา จำนวน 1 แห่ง วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และระยะที่ 3 นำเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 16 คน ประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 คน 2) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มสถานศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มสถานศึกษาเอกชน จำนวน 5 คน และ 4) ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มอาชีวศึกษา จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) การวิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหาจับประเด็น (Content Analysis) สามารถสรุปผลการวิจัยจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษากรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและคุณค่าสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการศึกษากรอบแนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและคุณค่าสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสรุปได้ 4 กรอบ ดังนี้

1.1 แนวคิดการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนขยายขีดความสามารถในการเรียนรู้ พัฒนาความฉลาดทางสังคม

อารมณ์ และสติปัญญา สามารถสร้างความคิดใหม่ด้วยตนเอง สามารถตัดสินใจทำสิ่งที่ควรทำ ตลอดจนสามารถแสวงหาวิธีการที่สร้างสรรค์ในการทำประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น โดยผู้สอนสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการสร้าง ทดสอบ ทดลอง และขยายขอบเขตความรู้ที่มีความหมายและคุณค่า ประกอบด้วย กระบวนการเรียนรู้ และผลลัพธ์การเรียนรู้ ดังนี้

1.1.1 กระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมาย (4 Forms of Life learning) ประกอบด้วย 1) การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long Learning) 2) การเรียนรู้ชีวิตเชิงกว้าง (Life-wide Learning) 3) การเรียนรู้ชีวิตเชิงลึก (Life-deep Learning) และ 4) การเรียนรู้ชีวิตอย่างฉลาด (Life-wise Learning)

1.1.2 ผลลัพธ์การเรียนรู้ชีวิตที่มีคุณค่า (Ikigai) ประกอบด้วย 1) การเรียนในสิ่งที่รักหรือใฝ่ฝัน (Passion) 2) การเรียนในสิ่งที่โลกต้องการ (Mission) 3) การเรียนในสิ่งที่ทำเป็นอาชีพได้ (Vocation) และ 4) การเรียนในสิ่งที่ทำได้อย่างมืออาชีพ (Profession)

1.2 แนวคิดทรัพยากรการเรียนรู้ หมายถึง แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน ที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีความรู้ ประกอบด้วย 1) แหล่งเรียนรู้ชีวิตจริง 2) แหล่งเรียนรู้ในการสร้างสรรค์ผลงาน และ 3) แหล่งเรียนรู้สังคมประภิต

1.3 แนวคิดการประเมินการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการรวบรวมข้อมูลและสะท้อนผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีความรู้ ประกอบด้วย 1) การประเมินตามสภาพจริง 2) การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างสมดุล 3) การประเมินแบบเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ และ 4) การประเมินการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์

1.4 แนวคิดสมรรถนะครูผู้สอน หมายถึง ความสามารถและคุณลักษณะของครูผู้สอนที่มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความหมายและมีความรู้และบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การโค้ชและการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความคิด 3) การจัดการชั้นเรียนและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก และ 4) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสร้างสรรค์นวัตกรรม

2. ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีความรู้สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีความรู้สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

2.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ที่ตอบสนองต่อหลักสูตรแกนกลางในระดับชาติและมีความสอดคล้องกับสภาพบริบทสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทั้งสภาพเศรษฐกิจ อาชีพและค่านิยมในท้องถิ่น ที่สำคัญคือ ความต้องการ ความสนใจและเป้าหมายชีวิตของผู้เรียน **ระดับประถมศึกษา** ใช้หลักสูตร

บูรณาการสาขาวิชาต่าง ๆ **ระดับมัธยมศึกษา** ใช้หลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเฉพาะบุคคล ที่กำหนดเนื้อหาหรือรายวิชาในแต่ละระดับนอกจากให้มีความเหมาะสมกับระดับผู้เรียนแล้ว เนื้อหาหรือวิชาเรียนต้องสัมพันธ์กับทักษะทางอาชีพของผู้เรียน โดยกำหนดเป็นวิชาเพิ่มเติมที่สามารถพัฒนาสมรรถนะและศักยภาพของผู้เรียนตามจุดเน้นทางอาชีพ และ**ระดับอาชีวศึกษา** เป็นหลักสูตรเน้นผู้เรียนเฉพาะบุคคลตามบริบทท้องถิ่น ที่กำหนดเนื้อหาหรือรายวิชาสัมพันธ์กับทักษะทางอาชีพในท้องถิ่นของผู้เรียน มีอาชีพสุจริตสามารถดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข โดยไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐานไปทำงานในเมืองใหญ่หรือเมืองอุตสาหกรรม

2.2 การจัดการเรียนรู้ ระดับประถมศึกษา เน้นการเรียนรู้ชีวิตในเชิงกว้าง (Life-wide learning) ทั้งที่เป็นความรู้ในรายวิชาและความรู้ในโลกกว้างตามบริบทสภาพแวดล้อมในชีวิตของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่หลากหลาย เรียนในสิ่งที่รักหรือใฝ่ฝัน (Passion) ตามความถนัดและความสนใจอย่างมีความสุขและได้เรียนในสิ่งที่โลกต้องการ (Mission) เป็นประโยชน์ต่อโลก สังคมและสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ผู้เรียนเกิดทักษะ กระบวนการคิดและวิเคราะห์ตนเองว่า สนใจอะไร ถนัดสิ่งไหน มีความสามารถด้านใดบ้าง นำไปสู่การค้นพบศักยภาพแห่งตน และเน้นปลูกฝัง**การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning)** เนื่องจากเป็นวัยแห่งการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เหมาะกับการเตรียมความพร้อมให้มินิสัยรักในการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็พื้นฐานที่ดีในการศึกษาต่อในระดับสูง **ระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา เน้นการเรียนรู้ชีวิตเชิงลึก (Life-deep learning)** โดยผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเรียนรู้อย่างจริงจัง มีความตั้งใจ โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหาจนสามารถเชื่อมโยงกับความรู้เชิงลึกอื่นๆ เกิดเป็นการเรียนรู้เชิงลึก นำไปสู่ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ เน้น**การเรียนรู้ชีวิตอย่างฉลาด (Life-wise learning)** ที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้อย่างมีความหมาย มีเป้าหมาย และรู้จักพัฒนาวิธีการเรียนรู้จากความรู้และความคิดของผู้อื่นเป็นความเข้าใจด้านอารมณ์และสังคม สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงอย่างสร้างสรรค์ มีวิธีที่ถูกต้องและทำสิ่งที่ถูกต้อง รวมทั้งส่งเสริม**การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning)** ที่ปลูกฝังทักษะและคุณลักษณะให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง แสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อปรับความรู้และมีทักษะให้เท่าทันเหตุการณ์อยู่เสมอ สามารถสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่าประกอบไปด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ชีวิตเชิงกว้าง การเรียนรู้ชีวิตเชิงลึกและการเรียนรู้อย่างฉลาด ซึ่งในแต่ละระดับช่วงชั้นจะมีจุดเน้นของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป

2.3 สมรรถนะครูผู้สอน ประกอบด้วยทักษะและสมรรถนะที่สำคัญเกี่ยวกับการดูแลผู้เรียนอย่างใกล้ชิด สามารถเป็น “โค้ช” แก่ผู้เรียน คือ เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ตั้งคำถามเพื่อสร้างประเด็นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้ สามารถบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก มีทักษะการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี สร้างงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง และสามารถ

เข้าร่วมกระบวนการ PLC เพื่อสะท้อนคิดข้อค้นพบจากการจัดการเรียนรู้และหาแนวทางเพื่อพัฒนาปรับปรุงทุกระยะอย่างต่อเนื่อง สามารถทำงานเป็นทีมที่มีสมรรถนะสูง สามารถเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือทุกกิจกรรมทั้งในและนอกโรงเรียน สามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ สามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning สามารถออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เพื่อเตรียมนักเรียนสู่อาชีพ สามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Project-based Learning มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างและพัฒนานวัตกรรมทางการเรียนการสอน เรียนรู้และพัฒนาตนเองสม่ำเสมอ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา มีทัศนคติเชิงบวก มีความอดทน สามารถใช้ “Thinking tool” หรือเครื่องมือสอนคิดเพื่อสร้างห้องเรียนสอนคิดได้

2.4 ทรัพยากรการเรียนรู้ ประกอบด้วย แหล่งเรียนรู้ชีวิตจริง ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนที่เป็นบุคคล เช่น ปรากฏชุมชน ผู้ปกครอง ครูอาสา พี่อาสาช่วยสอน ชาวต่างชาติที่เป็นนักท่องเที่ยว เป็นต้น และแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่เป็นสถานที่ พื้นที่ใช้สอยของสถานประกอบการในพื้นที่ เช่น สระว่ายน้ำ สนามกีฬา กล่องการเรียนรู้ (Learning Box) เป็นชุดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในการแก้ไขปัญหาตามพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละช่วงวัย และห้องปฏิบัติการด้านวิชาชีพและด้านทักษะชีวิต เช่น ห้องศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ศูนย์การเรียนรู้สารสนเทศอาเซียน ศูนย์การเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยว ห้องเบอเกอร์ ห้องเสริมสวย ห้องสมุดมีชีวิต ห้องจริยธรรม ห้องสหกรณ์ และห้องแนะแนว แหล่งเรียนรู้สังคมประภคิต ได้แก่ ผู้เรียนจะได้ออกไปปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมบริเวณรอบโรงเรียนเพื่อเรียนรู้และฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษ โดยนักเรียนจะได้ปฏิสัมพันธ์กับชาวต่างชาติตัวจริง ฝึกการสนทนาและใช้ภาษาอังกฤษกับชาวต่างชาติที่เป็นนักท่องเที่ยว แหล่งเรียนรู้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ได้แก่ พื้นที่สร้างสรรค์ผลงาน (Maker Space) และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Box) แหล่งเรียนรู้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ได้แก่ MOOCs, E-book, Podcasts, Blog และสื่อสังคมออนไลน์

2.5 การประเมินการเรียนรู้ ประกอบด้วย การประเมินตามสภาพจริง โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เหมาะสมกับเป้าหมายการเรียนรู้ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างสมดุล เพื่อสะท้อนคิดพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง ไม่มุ่งเน้นการประเมินเพื่อตัดสิน การประเมินเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยกำหนดผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม ชี้แจงเป้าหมายของการเรียนรู้ก่อนเริ่มกระบวนการ กำหนดเกณฑ์การประเมินอย่างชัดเจน และประเมินอย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการเรียนรู้ การประเมินการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนได้รับผลการสะท้อนคิดทั้งจากตนเอง เพื่อนร่วมชั้น และครูผู้สอนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งพัฒนาปรับปรุงผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเองอย่างเป็นรูปธรรม

2.6 ผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน ประกอบด้วย **ความรักในการเรียนรู้ (Passion)** ผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถ ตามกิจกรรมและแผนการเรียนของโรงเรียน โดยที่ผู้เรียนได้เลือกหัวข้อหรือประเด็นที่สนใจด้วยตนเองและสามารถทำได้จริงเพื่อไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน โดยทุกกิจกรรมการเรียนรู้มาจากการสำรวจความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน **การเรียนในสิ่งที่โลกต้องการ (Mission)** ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่อยู่รอบตัวในบริบทของพื้นที่โรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่น ได้เรียนในสิ่งที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต การประกอบอาชีพในอนาคต เรียนรู้และฝึกปฏิบัติทักษะทางอาชีพที่สอดคล้องกับบริบทท้องถิ่นตนเอง **การเรียนในสิ่งที่ทำเป็นอาชีพได้ (Vocation)** ผู้เรียนสามารถต่อยอดสิ่งที่ได้เรียนและฝึกฝนไปสู่การประกอบอาชีพในพื้นที่ได้ในอนาคต ช่วยให้นักเรียนสามารถสร้างรายได้ และเลี้ยงชีพตนเองในอนาคตได้ ผู้เรียนมีทักษะอาชีพได้ เกิดแรงจูงใจและเข้าใจในอาชีพ สามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนเองได้ มีความพร้อมในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาตามเป้าหมายอาชีพของตนเองหรือมีความพร้อมในทักษะอาชีพเพื่อไปประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองได้ และ**การเรียนในสิ่งที่ทำได้อย่างมืออาชีพ (Profession)** ผู้เรียนตกผลึกองค์ความรู้เกิดทักษะและสมรรถนะในเรื่องที่เรียน จากการทำกิจกรรมที่เสริมหลักสูตร วิชาโครงงาน วิชาการวิจัย วิชาฝึกประสบการณ์ทางอาชีพที่สอดคล้องกับแผนการเรียนเตรียมอาชีพของตนเอง มีทักษะอย่างมืออาชีพ และทำกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติ กระบวนการที่เน้นการสอนคิดและเรียนรู้เชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ

3. ผลการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและคุณค่าสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและคุณค่าสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสมบูรณ์ สามารถสรุปได้ดังนี้

3.1 จุดมุ่งหมายการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า

การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนรักในการเรียนรู้หรือสิ่งที่เรียน (Passion) โดยเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจอย่างมีความสุข เรียนในสิ่งที่โลกต้องการ (Mission) โดยเรียนในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อโลก สังคมและสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะ กระบวนการคิดและวิเคราะห์ตนเองว่า สนใจอะไร ถนัดสิ่งไหน มีความสามารถด้านใดบ้าง และขอบเขตของเนื้อหาการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและกว้างขวางที่สอดคล้องกับการเรียนในสิ่งที่ทำเป็นอาชีพได้ (Vocation) คือ การได้ทำอาชีพในสิ่งที่รักหรือใฝ่ฝันที่เป็นประโยชน์ต่อโลก และผู้เรียนต้องเรียนในสิ่งที่ทำได้อย่างมืออาชีพ (Profession) โดยผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะอย่างมืออาชีพ

3.2 หลักสูตรสถานศึกษาและรายวิชาเพื่อจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่า

3.2.1 ระดับประถมศึกษา

เป็น**หลักสูตรบูรณาการ** ซึ่งเป็นการบูรณาการส่วนประกอบของหลักสูตรเข้าด้วยกันทางด้านวิทยาการในสาขาวิชาต่าง ๆ รวมทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรมและสังคม ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ในวิชาต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมบริบทชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม

3.2.2 ระดับมัธยมศึกษา

เป็น**หลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเฉพาะบุคคล** ที่ต้องคำนึงถึงธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียนเพื่อตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดเป้าหมายและวิธีการเรียนรู้ของตนเองได้เต็มตามศักยภาพ มีช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลายซึ่งผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงและเลือกได้ตามความสนใจและความถนัดเพื่อไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้เชิงลึกและความพร้อมทางอาชีพ

3.2.3 ระดับอาชีวศึกษา

เป็น**หลักสูตรที่เน้นผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามบริบทท้องถิ่น** เพื่อให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของผู้เรียนและคนในชุมชนแต่ละท้องถิ่น

3.3 การจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่า

3.3.1 ระดับประถมศึกษา

เน้น**การเรียนรู้ชีวิตในเชิงกว้าง (Life-wide learning)** ทั้งที่เป็นความรู้ในรายวิชาและความรู้ในโลกกว้างตามบริบทสภาพแวดล้อมในชีวิตของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่หลากหลาย เรียนในสิ่งที่รักหรือใฝ่ฝัน (Passion) ตามความถนัดและความสนใจอย่างมีความสุขและได้เรียนในสิ่งที่โลกต้องการ (Mission) เป็นประโยชน์ต่อโลก สังคมและสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ผู้เรียนจะเกิดทักษะ กระบวนการคิดและวิเคราะห์ตนเองว่า สนใจอะไร ถนัดสิ่งไหน มีความสามารถด้านใดบ้าง นำไปสู่การค้นพบศักยภาพแห่งตน และเน้นปลูกฝัง**การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning)** ซึ่งผู้เรียนในระดับประถมศึกษา เป็นวัยแห่งการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และเป็นช่วงวัยแห่งการพัฒนาการเรียนรู้และทักษะต่าง ๆ ที่เด่นชัด เหมาะกับการเตรียมความพร้อมให้มินิรักในการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่ดีในการศึกษาต่อในระดับสูง และการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพ มีศักยภาพในการเรียนรู้ในช่วงวัยต่อไป

3.3.2 ระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา

เน้นการเรียนรู้ชีวิตเชิงลึก (Life-deep learning) โดยผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ กิจกรรมเรียนรู้อย่างจริงจัง มีความตั้งใจ โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหาด้วยความเพียรพยายาม เกิดประสบการณ์เชิงลึกที่พัฒนาไปเป็นความรู้เชิงลึกจนสามารถเชื่อมโยงกับความรู้เชิงลึกอื่นๆ เกิดเป็นการเรียนรู้ชีวิตเชิงลึก นำไปสู่ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ **เน้นการเรียนรู้ชีวิตอย่างฉลาด (Life-wise learning)** ที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้อย่างมีความหมาย มีเป้าหมาย และรู้จักพัฒนาวิธีการเรียนรู้จากความรู้และความคิดของผู้อื่นเป็นความเข้าใจด้านอารมณ์และสังคม สามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงอย่างสร้างสรรค์ เป็นภูมิปัญญาเชิงปฏิบัติ เกิดทักษะการใช้ชีวิตและทักษะอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมในสังคม โดยมีวิธีที่ถูกต้องและทำสิ่งที่ถูกต้อง รวมทั้งส่งเสริม**การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning)** ที่ปลูกฝังทักษะและคุณลักษณะให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง แสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อปรับความรู้และมีทักษะให้เท่าทันเหตุการณ์อยู่เสมอ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

3.3.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า

การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าประกอบไปด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ชีวิตเชิงกว้าง การเรียนรู้ชีวิตเชิงลึกและการเรียนรู้ฉลาด ซึ่งในแต่ละระดับช่วงชั้นจะมีจุดเน้นของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป ซึ่งการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 รูปแบบเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและปฏิบัติจริง สามารถสรุปได้ดังนี้

1) การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีหลักการ คือ ส่งเสริมความรู้และนิสัยที่พัฒนาผู้เรียนเป็นผู้มุ่งอนาคต สร้างการเห็นคุณค่าและรู้จักตนเอง ปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยใฝ่เรียนรู้ ส่งเสริมทักษะกระบวนการและการออกแบบการเรียนรู้ ให้มีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยมีลักษณะการจัดการเรียนรู้และวิธีการที่ยืดหยุ่นหลากหลายตรงกับความต้องการของผู้เรียน คือ เนื้อหาการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับวัยที่ปลูกฝังและส่งเสริมเรื่องกรอบความคิดเติบโต (Growth Mindset) การกำกับตนเองผู้เรียน (Self-Directed) ความถนัดและความสนใจที่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทชีวิตจริงได้เพื่อเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้สัมผัสและลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ตามความถนัดของผู้เรียนรายบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินการเรียนรู้ของตนเองตลอดการทำกิจกรรม ส่งเสริมความถนัดและพัฒนาความสามารถตามศักยภาพรายบุคคล เน้นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดเชิงสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา คิดเชิงวิพากษ์ ทำให้ผู้เรียนเกิดเป็นอภิปัญญา จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมและหลากหลาย

2) การเรียนรู้ชีวิตเชิงกว้าง มีหลักการ คือ ส่งเสริมการปรับตัวและความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ข้ามบริบทที่นำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงในบริบทที่แตกต่าง ส่งเสริมมุมมองที่หลากหลาย โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจและความ

ถนัด เรียนรู้ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อโลก สังคมและสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ซึ่งเกิดเป็นความเข้าใจแบบสหวิทยาการ โดยมีลักษณะการจัดการเรียนรู้ คือ เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เกิดประสบการณ์ตรงและเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เน้นกิจกรรมการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาที่ได้แสดงออกถึงศักยภาพแห่งตน ฝึกให้ผู้เรียนถอดบทเรียนเพื่อประมวลความรู้ตนเองจากการเรียนรู้และสามารถบูรณาการความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ ได้

3) การเรียนรู้ชีวิตเชิงลึก มีหลักการ คือ ส่งเสริมความเข้าใจสาขาวิชาและแนวคิดเชิงลึกที่ ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างลึกซึ้งซึ่งจนเกิดความเชี่ยวชาญ และมีความเชี่ยวชาญที่ปรับเปลี่ยนได้ที่สามารถนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งต้องส่งเสริมความเชี่ยวชาญ ความอิสระ และการมีจุดมุ่งหมาย ให้ผู้เรียนเกิดความคิดขั้นสูงและมีทักษะทางอาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาชีพ โดยมีลักษณะการจัดการเรียนรู้ คือ การศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ ผ่านการเรียนรู้จากการแก้ปัญหา ใช้กระบวนการโครงการและการวิจัยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและสถานที่จริง โดยเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์และสถานประกอบการ จัดพื้นที่ทำกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ผลงานตามความสนใจ

4) การเรียนรู้ชีวิตอย่างฉลาด มีหลักการ คือ ส่งเสริมค่านิยม คุณธรรมและอุปนิสัยให้นำความรู้ไปใช้ได้จริงอย่างสร้างสรรค์บนพื้นฐานคุณธรรม มีภูมิปัญญาเชิงปฏิบัติที่ส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิตและทักษะอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมส่วนรวม เกิดการเข้าถึงความรู้ลึกทางประวัติศาสตร์ โดยมีลักษณะการจัดการเรียนรู้ คือ พัฒนาความรู้ลึกและความเข้าใจด้านอารมณ์และสังคม ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม การเห็นคุณค่าของทรัพยากรในท้องถิ่น เน้นสร้างสรรค์ผลงานเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันที่ตอบโจทย์การพัฒนาชุมชนและสังคม ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นภูมิปัญญาเชิงปฏิบัติเพื่อใช้แก้ปัญหาต่อสังคมส่วนรวม นำความรู้ไปใช้อย่างถูกต้องและถูกวิธีบนพื้นฐานคุณธรรม

3.4 สมรรถนะครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่า
ประกอบด้วย 4 สมรรถนะ คือ

3.4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบร่วมมือและสร้างการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน จัดกิจกรรมให้เกิดความท้าทาย ให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย นอกจากนี้ ครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออกและความคิดเห็นของผู้เรียนทุกคน

3.4.2 การโค้ชและการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความคิดอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ มุ่งให้ผู้เรียนได้แสดงออกความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์ตอบโต้ ใช้ความสามารถของตนเอง และส่งเสริมการคิดในสิ่งที่แตกต่างหรือความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ครูผู้สอนต้องชี้แนะในสิ่งที่

ถูกต้องและเติมกำลังใจแก่ผู้เรียน หากพบว่าผู้เรียนสับสน ไม่เข้าใจวิธีการทำงาน ครูผู้สอนต้องให้กำลังใจในความมุ่งมั่น แล้วค่อยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง

3.4.3 การจัดการชั้นเรียนและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก ได้แก่ ลักษณะของห้องเรียน วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในทางจิตวิทยา ประกอบไปด้วย บรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นอิสระ บรรยากาศที่ทำทนาย สร้างการยอมรับนับถือและก่อให้เกิดบรรยากาศแห่งความสำเร็จ

3.4.4 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานและนวัตกรรม โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ท้าทายความคิด ตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความคิดของตนเองให้มากที่สุด และครูผู้สอนชี้แนะวิธีการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและโค้ชให้ผู้เรียนให้นำความรู้ต่าง ๆ มาสังเคราะห์และนำไปใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม และประเมินทักษะการสร้างสรณ์นวัตกรรมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ด้วยวิธีการประเมินอย่างหลากหลายตามสภาพจริงและให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์

3.5 ทรัพยากรการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า ประกอบด้วย 3 แหล่งเรียนรู้ คือ

3.5.1 แหล่งเรียนรู้ชีวิตจริง ประกอบด้วย ตัวบุคคล สถานประกอบการ ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์ปฏิบัติการส่งเสริมวิชาชีพ และห้องประกอบการในสถานประกอบการ

3.5.2 แหล่งเรียนรู้สังคมประกิต ประกอบด้วย กิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในชุมชน และสังคมของผู้เรียน

3.5.3 แหล่งเรียนรู้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ประกอบด้วย ห้องปฏิบัติการ (Maker Space) และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Box)

3.5.4 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อและเทคโนโลยีและดิจิทัล ประกอบด้วย MOOCs, E-book, Podcasts, Blog และสื่อสังคมออนไลน์

3.6 การประเมินผลการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า มีรายละเอียดดังนี้

3.6.1 การประเมินตามสภาพจริง โดยพิจารณาจากสมรรถนะและความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เหมาะสมกับเป้าหมายการเรียนรู้

3.6.2 การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างสมดุล การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อสะท้อนคิดพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง ไม่มุ่งเน้นการประเมินเพื่อตัดสิน โดยนักเรียนจะได้รับการพัฒนาผ่านการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย

3.6.3 การประเมินเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ โดยกำหนดผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม ชี้แจงเป้าหมายของการเรียนรู้ก่อนเริ่มกระบวนการ กำหนดเกณฑ์การประเมินอย่างชัดเจน และประเมินอย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการเรียนรู้

3.6.4 การประเมินการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนได้รับผลการสะท้อนคิดทั้งจากตนเอง เพื่อนร่วมชั้น และครูผู้สอนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งพัฒนาปรับปรุงผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเองอย่างเป็นรูปธรรม

3.7 ปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า มีรายละเอียดดังนี้

3.7.1 การศึกษาความสนใจและความถนัดของผู้เรียน รวมทั้งสภาพบริบทชุมชนและสังคม

3.7.2 การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบและประสบผลสำเร็จ

3.7.3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นตามปัจจัยสิ่งแวดล้อม อัตลักษณ์ จุดเน้นและบริบทของพื้นที่โรงเรียน เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

3.7.4 ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีอุดมการณ์ ความมุ่งมั่น และวิสัยคิดเชิงวิชาการ

3.7.5 การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อร่วมดำเนินการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน โดยมีลักษณะการทำงานเป็นทีม ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน

3.7.6 การเสริมพลังอำนาจครูและบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ โดยการพัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ ให้อิสระแก่ครูผู้สอนได้คิด ออกแบบและเสนอความคิดใหม่ ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ มีกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นทีม รวมทั้งการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

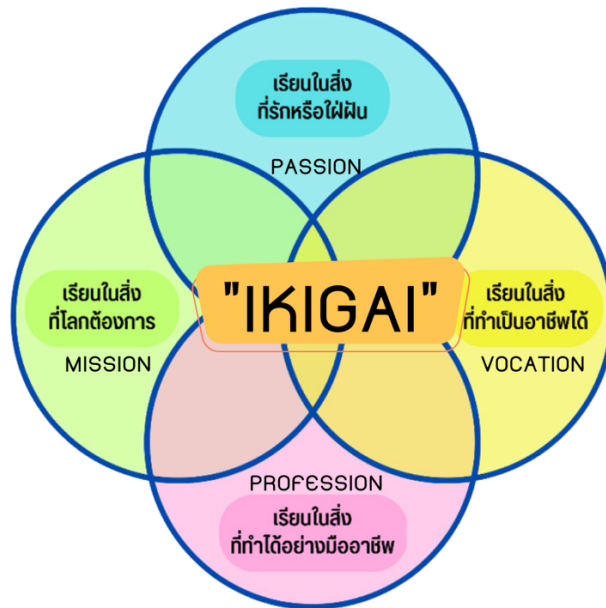

แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และมีคุณค่าสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

1. จุดมุ่งหมายการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า

การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนรักในการเรียนรู้หรือสิ่งที่เรียน (Passion) โดยเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจอย่างมีความสุข เรียนในสิ่งที่โลกต้องการ (Mission) โดยเรียนในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อโลก สังคมและสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะ กระบวนการคิดและวิเคราะห์ตนเองว่า สนใจอะไร ถนัดสิ่งไหน มีความสามารถด้านใดบ้าง และขอบเขตของเนื้อหาการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและกว้างขวางที่ สอดคล้องกับการเรียนในสิ่งที่ทำเป็นอาชีพได้ (Vocation) คือ การได้ทำอาชีพในสิ่งที่รักหรือใฝ่ฝันที่ เป็นประโยชน์ต่อโลก และผู้เรียนต้องเรียนในสิ่งที่ทำได้อย่างมีอาชีพ (Profession) โดยผู้เรียนเกิด การเรียนรู้และมีทักษะอย่างมืออาชีพ

เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านจุดมุ่งหมายทั้ง 4 ประการนี้ จะเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าแก่ผู้เรียนอย่างแท้จริง

ภาพประกอบที่ 1 จุดมุ่งหมายการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า

2. หลักสูตรสถานศึกษาและรายวิชาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า

2.1 ระดับประถมศึกษา

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาและรายวิชาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าในระดับประถมศึกษานั้น ต้องตอบสนองต่อหลักสูตรแกนกลางในระดับชาติได้อย่างกลมกลืนและมีความสอดคล้องกับสภาพบริบทสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทั้งสภาพเศรษฐกิจ อาชีพและค่านิยมในท้องถิ่น ที่สำคัญคือ ความต้องการ ความสนใจและเป้าหมายชีวิตของผู้เรียนซึ่งจะเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าอย่างแท้จริง

หลักสูตรสถานศึกษาและรายวิชาในระดับประถมศึกษา ต้องกำหนดเนื้อหาหรือรายวิชาในแต่ละระดับให้มีความเหมาะสมกับวัยและเกิดความหมายกับผู้เรียน คือ เนื้อหาการเรียนรู้ต้องสัมพันธ์กับบริบท สิ่งแวดล้อมในชีวิตของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งมุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญแห่งอนาคตในการดำรงชีวิตของผู้เรียน โดยการบูรณาการเชื่อมโยงกำหนดเป็นกลุ่มวิชา ทั้งในรายวิชาพื้นฐานและวิชาเพิ่มเติมที่สามารถพัฒนาสมรรถนะและศักยภาพของผู้เรียนตามจุดเน้นของโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่รักหรือใฝ่ฝัน (Passion) ตามความถนัดและความสนใจอย่างมีความสุขและได้เรียนในสิ่งที่โลกต้องการ (Mission) เป็นประโยชน์ต่อโลกและสังคม และมีความเป็นอิสระแห่งการคิดเพื่อกำหนดตนเองว่าชอบหรือสนใจ ถนัดสิ่งใด

ตัวอย่างหลักสูตรสถานศึกษาและรายวิชาเพื่อจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าของโรงเรียนบ้านปลาตาว ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความเชื่อมโยงกลุ่มวิชาตามสาระการเรียนรู้พื้นฐาน วิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนบ้านปลาตากับหลักสูตรแกนกลางระดับชาติ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6

หลักสูตรแกนกลางระดับชาติ	ตัวอย่างหลักสูตรโรงเรียนบ้านปลาตาว
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	เป็นหลักสูตรบูรณาการตามอัตลักษณ์ จุดเน้นและบริบทเชิงพื้นที่ของโรงเรียน โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นล้าหน้า มุ่งเน้นและส่งเสริมผู้เรียนเกิดสมรรถนะหลัก 5 สมรรถนะ ได้แก่ สมรรถนะการจัดการตนเอง สมรรถนะการสื่อสาร สมรรถนะการรวมพลังทำงานเป็นทีม สมรรถนะการคิดขั้นสูง และสมรรถนะการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง
โครงสร้างหลักสูตร	
รายวิชาพื้นฐาน	
ภาษาไทย	ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร
คณิตศาสตร์	คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	กลุ่มบูรณาการพัฒนาทักษะและสมรรถนะผู้เรียนอย่างยั่งยืน
ประวัติศาสตร์	ได้แก่
สุขศึกษาและพลศึกษา	1) สังคมและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
ศิลปะ	2) นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อชีวิตและสังคม
การงานอาชีพ	3) วิทยาการค้นคว้าเชิงระบบ
ภาษาต่างประเทศ	ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร
รายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติม	
รายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น	กลุ่มบูรณาการพัฒนาทักษะและสมรรถนะผู้เรียนอย่างยั่งยืน โดยใช้โครงงานเป็นฐาน
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	
กิจกรรมแนะแนว	กิจกรรมแนะแนว
กิจกรรมนักเรียน	กิจกรรมนักสร้างสรรค์ กิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี
กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	กิจกรรมจิตอาสาพัฒนาชุมชน

2.2 ระดับมัธยมศึกษา

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาและรายวิชาเพื่อจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่าในระดับมัธยมศึกษา นั้น จะเน้นการจัดหลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพที่สอดคล้องกับบริบทชุมชนและท้องถิ่นของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีเป้าหมายทางอาชีพ เกิดทักษะและสมรรถนะ

ทางอาชีพ มีความพร้อมในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาตามเป้าหมายอาชีพหรือมีความพร้อม ประกอบอาชีพตามเป้าหมายของตนเอง

หลักสูตรสถานศึกษาและรายวิชาในระดับมัธยมศึกษา ต้องกำหนดเนื้อหาหรือรายวิชาในแต่ละระดับนอกจากให้มีความเหมาะสมกับระดับผู้เรียนแล้ว เนื้อหาหรือวิชาเรียนต้องสัมพันธ์กับความถนัด ความต้องการและทักษะทางอาชีพของผู้เรียน โดยกำหนดเป็นวิชาเพิ่มเติมที่สามารถ พัฒนาสมรรถนะและศักยภาพของผู้เรียนตามจุดเน้นทางอาชีพ

ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3) ผู้เรียนจะได้เรียนในสิ่งที่โลกต้องการ (Mission) ที่กว้างและหลากหลายขึ้น ผ่านเนื้อหาหรือวิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่นอกเหนือจากกลุ่มรายวิชาพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางระดับชาติกำหนด เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจและความถนัดทางอาชีพ เกิดแรงจูงใจและความเข้าใจในอาชีพที่สอดคล้องกับการเรียนในสิ่งที่ทำเป็นอาชีพได้ (Vocation) ซึ่งเป็นการเรียนในสิ่งที่สามารถประกอบเป็นอาชีพที่ตอบสนองต่อเป้าหมายหรือจุดประสงค์ของการมีชีวิต คือ การได้ประกอบอาชีพในสิ่งที่รักหรือใฝ่ฝัน และผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ทำได้อย่างมืออาชีพ (Profession) ที่ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีทักษะทางอาชีพอย่างมืออาชีพ

ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6) เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจอย่างมีความสุข (Passion) และเรียนในสิ่งที่โลกต้องการ จำเป็นต่อการใช้ชีวิตเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต (Mission) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นผ่านการเรียนในวิชาเพิ่มเติมจนเกิดเป้าหมายอาชีพที่เหมาะสมตามความชอบ ความถนัดของตนเอง คือ การเรียนในสิ่งที่ทำเป็นอาชีพได้ (Vocation) ผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะเน้นการเรียนในสิ่งที่ทำได้อย่างมืออาชีพ (Profession) มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนตกผลึกองค์ความรู้ เกิดทักษะและสมรรถนะทางอาชีพอย่างเชี่ยวชาญผ่านแผนการเรียนเตรียมเข้าสู่อาชีพ รายวิชาเพิ่มเติม กิจกรรมเสริมหลักสูตรและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ตัวอย่างหลักสูตรสถานศึกษาและรายวิชาเพื่อจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่าของโรงเรียนโพธิสารพิทยากร ตามตารางที่ 2 และ 3

ตารางที่ 2 ความเชื่อมโยงกลุ่มวิชาตามสาระการเรียนรู้พื้นฐาน วิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนโพธิสารพิทยากร ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) กับหลักสูตรแกนกลางระดับชาติ

หลักสูตรแกนกลางระดับชาติ	ตัวอย่างหลักสูตรโรงเรียนโพธิสารพิทยากร
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	เป็นหลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพและโรงเรียน มาตรฐานสากล ผู้เรียนมีเป้าหมายอาชีพ มีความพร้อมสู่อาชีพ มี คุณภาพตามมาตรฐานสากล และมีคุณธรรม จริยธรรม
โครงสร้างหลักสูตร	
รายวิชาพื้นฐาน	
ภาษาไทย	ภาษาไทย
คณิตศาสตร์	คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ประวัติศาสตร์	ประวัติศาสตร์
สุขศึกษาและพลศึกษา	สุขศึกษาและพลศึกษา
ศิลปะ	ศิลปะ
การงานอาชีพ	การงานอาชีพ
ภาษาต่างประเทศ	ภาษาต่างประเทศ
รายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติม	
รายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติม ตามความพร้อมและจุดเน้น	1) วิชาเลือกอาชีพแบ่งออกเป็น 8 กลุ่มวิชา 2) วิชาโครงการ (Project) 3) กิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ ค่ายเตรียมความพร้อมสู่อาชีพ ตามแผนการเรียน เวทีเสวนาและแนะแนวการศึกษา ศึกษาดูงาน สถาบันอุดมศึกษา
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	
กิจกรรมแนะแนว	กิจกรรมแนะแนว
กิจกรรมนักเรียน	กิจกรรมชุมนุม/ชมรม กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดและผู้นำเพื่อประโยชน์
กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

ตารางที่ 2 ความเชื่อมโยงกลุ่มวิชาตามสาระการเรียนรู้พื้นฐาน วิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนโพธิสารพิทยากร ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) กับหลักสูตรแกนกลางระดับชาติ (ต่อ)

1. กลุ่มวิชาการงานอาชีพ ประกอบด้วย 26 รายวิชา

รหัสวิชา	รายวิชา	ชั่วโมง/ ภาค	หน่วย กิต	รหัสวิชา	รายวิชา	ชั่วโมง/ ภาค	หน่วย กิต
ง20201	อาหารไทยสู่สากล	1	0.5	ง20218	อาหารไทย	1	0.5
ง20202	ธุรกิจขนมไทย	1	0.5	ง20221	การขยายพันธุ์พืชสร้างรายได้	1	0.5
ง20203	งานอาหารและเครื่องดื่มสร้างรายได้	1	0.5	ง20222	ธุรกิจการเพาะเห็ด	1	0.5
ง20204	ธุรกิจแปรรูปอาหาร	1	0.5	ง20223	ธุรกิจจอร์แกนิก	1	0.5
ง20205	อาหารอบสร้างรายได้	1	0.5	ง20224	พืชสมุนไพรสร้างรายได้	1	0.5
ง20206	อาหารว่าง	1	0.5	ง20227	งานไฟฟ้าเบื้องต้น	1	0.5
ง20211	งานมัตย้อม-บาติกสร้างรายได้	1	0.5	ง20228	งานช่างพื้นฐาน	1	0.5
ง20212	งานเอกลักษณ์ไทย มาลัยและใบตอง	1	0.5	ง20231	สารนิเทศเพื่อการค้นคว้า	1	0.5
ง20213	D.I.Y. สร้างรายได้	1	0.5	ง20232	การค้นคว้าเพื่อทำรายงาน	1	0.5
ง20214	งานประดิษฐ์สร้างรายได้	1	0.5	ง20236	การโฆษณาและส่งเสริมการขาย	1	0.5
ง20215	ผลิตภัณฑ์วัสดุจากท้องถิ่น	1	0.5	ง20237	พื้นฐานการสื่อสารเพื่องานธุรกิจ	1	0.5
ง20216	งานเย็บด้วยมือเบื้องต้น	1	0.5	ง20238	หลักการขายเบื้องต้น	1	0.5
ง20217	งานประดิษฐ์ของที่ระลึก	1	0.5	ง20239	หลักการตลาดเบื้องต้น	1	0.5

2. กลุ่มวิชาสุขภาพศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย 1 รายวิชา

รหัสวิชา	รายวิชา	ชั่วโมง/ ภาค	หน่วย กิต	รหัสวิชา	รายวิชา	ชั่วโมง/ ภาค	หน่วย กิต
พ20201	กีฬาเพื่อสุขภาพ	1	0.5				

3. กลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย 17 รายวิชา

รหัสวิชา	รายวิชา	ชั่วโมง/ ภาค	หน่วย กิต	รหัสวิชา	รายวิชา	ชั่วโมง/ ภาค	หน่วย กิต
ส20201	มัคคุเทศก์น้อย	1	0.5	ส20209	การเคลื่อนไหวทางสังคม	1	0.5
ส20202	ก้าวทันโลก	1	0.5	ส20210	วิวัฒนาการทูตไทย	1	0.5
ส20203	ทนายความฝึกหัด	1	0.5	ส20211	ก้าวทันโลกตะวันตก	1	0.5
ส20204	กฎหมายง่ายนิดเดียว	1	0.5	ส20212	ก้าวทันโลกตะวันออก	1	0.5
ส20205	กฎหมายรอบรู้	1	0.5	ส20213	กฎหมายเด็กและเยาวชน	1	0.5
ส20206	กฎหมายไซเบอร์	1	0.5	ส20214	การเมืองเชิงชาติพันธุ์	1	0.5
ส20207	กฎหมายหลายมิติ	1	0.5	ส20215	การเมืองของเพศวิถี	1	0.5
ส20208	โลกการเมือง	1	0.5	ส20216	กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ	1	0.5

ตารางที่ 2 ความเชื่อมโยงกลุ่มวิชาตามสาระการเรียนรู้พื้นฐาน วิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนโพธิสารพิทยากร ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3) กับหลักสูตรแกนกลางระดับชาติ (ต่อ)

4. กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ประกอบด้วย 2 รายวิชา

รหัสวิชา	รายวิชา	ชั่วโมง/ ภาค	หน่วย กิต	รหัสวิชา	รายวิชา	ชั่วโมง/ ภาค	หน่วย กิต
ว20201	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	1	0.5	ว20202	การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่ออาชีพ	1	0.5

5. กลุ่มวิชาภาษาไทย ประกอบด้วย 4 รายวิชา

รหัสวิชา	รายวิชา	ชั่วโมง/ ภาค	หน่วย กิต	รหัสวิชา	รายวิชา	ชั่วโมง/ ภาค	หน่วย กิต
ท20201	การใช้ภาษาไทยในสื่อสารมวลชน	1	0.5	ท20203	ศิลปะการเล่าเรื่องเบื้องต้น	1	0.5
ท20202	วรรณกรรมไทยปริทัศน์	1	0.5	ท20204	มือถือไม่ด ภาษาไทยออนแอร์	1	0.5

6. กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย 6 รายวิชา

รหัสวิชา	รายวิชา	ชั่วโมง/ ภาค	หน่วย กิต	รหัสวิชา	รายวิชา	ชั่วโมง/ ภาค	หน่วย กิต
ค20207	วิศวกรรมกับการใช้เครื่องคิดเลขวิทยาศาสตร์	1	0.5	ค20210	วิศวกรรมกับการแปลงทางเรขาคณิต	1	0.5
ค20208	วิศวกรรมกับระบบเลขฐาน	1	0.5	ค20211	วิศวกรรมกับตรีโกณมิติ	1	0.5
ค20209	วิศวกรรมกับการสร้างทางเรขาคณิต	1	0.5	ค20212	วิศวกรรมกับแคลคูลัสเบื้องต้น	1	0.5

6. กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ ประกอบด้วย 17 รายวิชา

รหัสวิชา	รายวิชา	ชั่วโมง/ ภาค	หน่วย กิต	รหัสวิชา	รายวิชา	ชั่วโมง/ ภาค	หน่วย กิต
อ20201	ภาษาอังกฤษสู่โลกกว้าง	1	0.5	ญ20201	ภาษาญี่ปุ่นเพื่อความเพลิดเพลิน	1	0.5
อ20202	นิทานและภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ	1	0.5	ก20201	ภาษาเกาหลีเพื่อความเพลิดเพลิน	1	0.5
อ20203	เทคนิคการออกเสียงภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	1	0.5	ข20201	ภาษาเขมรเพื่อความเพลิดเพลิน	1	0.5
อ20204	ภาษาอังกฤษเพื่อธุรกิจการบริการ	1	0.5	ป20201	ภาษาสเปนเพื่อความเพลิดเพลิน	1	0.5
ฝ20201	ภาษาฝรั่งเศสเพื่อความเพลิดเพลิน	1	0.5	ย20201	ภาษาเยอรมันเพื่อความเพลิดเพลิน	1	0.5
ฝ20202	สนุกคิดกับวิทยาศาสตร์สไตล์ฝรั่งเศส	1	0.5	ด20201	สนทนาภาษาฟิลิปปินส์ในชีวิตประจำวัน	1	0.5
ฝ20202	สนุกคิดกับคณิตศาสตร์สไตล์ฝรั่งเศส	1	0.5	ด20202	สนทนาภาษาเวียดนามในชีวิตประจำวัน	1	0.5
จ20207	ภาษาจีนเพื่อความเพลิดเพลิน	1	0.5	ด20203	สนทนาภาษาอิตาลีในชีวิตประจำวัน	1	0.5
ช20201	ภาษารัสเซียเพื่อความเพลิดเพลิน	1	0.5				

7. กลุ่มวิชาศิลปะ ประกอบด้วย 5 รายวิชา

รหัสวิชา	รายวิชา	ชั่วโมง/ ภาค	หน่วย กิต	รหัสวิชา	รายวิชา	ชั่วโมง/ ภาค	หน่วย กิต
ศ20209	ออกแบบเครื่องแต่งกาย	1	0.5	ศ20270	ดนตรีเพื่อสายอาชีพ	1	0.5
ศ20210	วาดเส้น 1	1	0.5	ศ20271	ดนตรีไทยสู่สากล	1	0.5
ศ20211	วาดเส้น 2	1	0.5	ศ20213	การเขียนสีน้ำเบื้องต้น	1	0.5

ตารางที่ 3 ความเชื่อมโยงกลุ่มวิชาตามสาระการเรียนรู้พื้นฐาน วิชาเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนโพธิสารพิทยากร ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) กับหลักสูตรแกนกลางระดับชาติ

หลักสูตรแกนกลางระดับชาติ	ตัวอย่างหลักสูตรโรงเรียนโพธิสารพิทยากร
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	เป็นหลักสูตรการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพและโรงเรียน มาตรฐานสากล ผู้เรียนมีเป้าหมายอาชีพ มีความพร้อมสู่อาชีพ มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และมีคุณธรรม จริยธรรม
โครงสร้างหลักสูตร	
รายวิชาพื้นฐาน	
ภาษาไทย	ภาษาไทย
คณิตศาสตร์	คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ประวัติศาสตร์	ประวัติศาสตร์
สุขศึกษาและพลศึกษา	สุขศึกษาและพลศึกษา
ศิลปะ	ศิลปะ
การทำงานอาชีพ	การทำงานอาชีพ
ภาษาต่างประเทศ	ภาษาต่างประเทศ
รายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติม	
รายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น	1) รายวิชาเพิ่มเติมตามแผนการเรียนเตรียมอาชีพ 10 แผนอาชีพ 2) วิชาการวิจัย (Research) 3) วิชาการฝึกประสบการณ์อาชีพในสถานประกอบการจริง 4) กิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ ศึกษาดูงานสถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานและสถานประกอบการ
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	
กิจกรรมแนะแนว	กิจกรรมแนะแนว
กิจกรรมนักเรียน	กิจกรรมชุมนุม/ชมรม
กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

2.3 ระดับอาชีวศึกษา

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาและรายวิชาเพื่อจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่าในระดับอาชีวศึกษานั้น จะเน้นการจัดหลักสูตรการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น (SBMLD) เพื่อพัฒนาผู้เรียนในท้องถิ่นได้เรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตและมุ่งสู่ความเป็น

เลิศตามอัจฉริยภาพของแต่ละบุคคลมีอาชีพสุจริตสามารถดำรงชีวิตอยู่ในท้องถิ่นได้อย่างมีความสุข โดยไม่ต้องอพยพย้ายถิ่นฐานไปทำงานในเมืองใหญ่หรือเมืองอุตสาหกรรม

หลักสูตรสถานศึกษาและรายวิชาในระดับอาชีวศึกษา ต้องกำหนดเนื้อหาหรือรายวิชา สัมพันธ์กับทักษะทางอาชีพในท้องถิ่นของผู้เรียน โดยกำหนดเป็นวิชาเพิ่มเติมที่สามารถพัฒนา สมรรถนะและศักยภาพของผู้เรียนตามจุดเน้นทักษะทางอาชีพ ซึ่งการเรียนในระดับนี้ จะเน้นการ เรียนในสิ่งที่ทำได้อย่างมีอาชีพ (Profession) เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะและสมรรถนะทางอาชีพที่ เชี่ยวชาญ

ตัวอย่างหลักสูตรสถานศึกษาและรายวิชาเพื่อจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมี คุณค่าของโรงเรียนบ้านห้วยไร่สามัคคี ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความเชื่อมโยงกลุ่มวิชาตามสาระการเรียนรู้พื้นฐาน วิชาเพิ่มเติมและกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนบ้านห้วยไร่สามัคคี ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ สาขาอาหาร และโภชนาการ เพื่อสะสมหน่วยกิตการเรียนรู้เตรียมอาชีวศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้น สูง (ปวส.) (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6) กับหลักสูตรแกนกลางระดับชาติ

หลักสูตรแกนกลางฯ	ตัวอย่างหลักสูตรโรงเรียนบ้านห้วยไร่สามัคคี
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	หลักสูตรมุ่งเน้นทักษะอาชีพ สอนองพระราช ปณิธานสมเด็จพระเจ้าเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้ยั่งยืน ภายใต้อำนาจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมี ชุมชนท้องถิ่นร่วมพัฒนาการศึกษา
โครงสร้างหลักสูตร	
รายวิชาพื้นฐาน	
ภาษาไทย	ภาษาไทย
คณิตศาสตร์	คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ประวัติศาสตร์	ประวัติศาสตร์
สุขศึกษาและพลศึกษา	สุขศึกษาและพลศึกษา
ศิลปะ	ศิลปะ
การงานอาชีพ	การงานอาชีพ
ภาษาต่างประเทศ	ภาษาต่างประเทศ
รายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติม	

หลักสูตรแกนกลางฯ	ตัวอย่างหลักสูตรโรงเรียนบ้านห้วยไร่สามัคคี
รายวิชา/กิจกรรมที่สถานศึกษาจัดเพิ่มเติมตามความพร้อมและจุดเน้น	วิชาเลือกเพิ่มเติมในสายอาชีพ สาขาอาหารและโภชนาการ เพื่อสะสมหน่วยกิตการเรียนรู้เตรียมอาชีพศึกษา ได้แก่ วิชาการประกอบอาหาร การถนอมอาหารเบื้องต้น การบริการอาหารและเครื่องดื่ม การสุขาภิบาลอาหาร อาชีวอนามัยและความปลอดภัยในงานอาหาร
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	
กิจกรรมแนะแนว	กิจกรรมแนะแนว
กิจกรรมนักเรียน	กิจกรรมชุมนุม
กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์	กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน

จากตัวอย่างหลักสูตรและโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละโรงเรียนในระดับต่าง ๆ พบว่า หลักสูตรสถานศึกษาและรายวิชาสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางระดับชาติ ทั้งวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 8 กลุ่มสาระและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ**เพิ่มจุดเน้นในรายวิชาและกิจกรรมเพิ่มเติมซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายและจุดเน้นอิงตามบริบท (Context) ของโรงเรียนแต่ละแห่งที่แตกต่างกันไป**

หลักสูตรและรายวิชาเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่าระดับประถมศึกษา นั้น **จะเป็นหลักสูตรบูรณาการ** ซึ่งเป็นการบูรณาการส่วนประกอบของหลักสูตรเข้าด้วยกันทางด้านวิทยาการในสาขาวิชาต่าง ๆ รวมทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรมและสังคม ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์จากองค์ความรู้ในวิชาต่าง ๆ ได้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมบริบทชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม และเป็น**หลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์เป็นฐาน** โดยกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจน ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ยึดผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นสำคัญ บอกความคาดหวังในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่จะต้องทำได้และให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมเพื่อผลักดันให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และประสบความสำเร็จได้ในลักษณะที่แตกต่างกัน

หลักสูตรและรายวิชาเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่าระดับมัธยมศึกษา นั้น **จะเป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเฉพาะบุคคลหรือหลักสูตรรายบุคคล** ที่ต้องคำนึงถึงการศึกษาตามอัตภาพเพื่อตอบสนองธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียนซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดเป้าหมายและวิธีการเรียนรู้ของตนเองได้เต็มตามศักยภาพที่มี มีช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลายซึ่งผู้เรียนทุกคนสามารถเข้าถึงและเลือกได้ตามความสนใจและความถนัดเพื่อไปสู่

เป้าหมายของการเรียนรู้ที่เป็นการเรียนรู้เชิงลึก รวมทั้งจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการเรียนรู้ เป็นปัจจัยสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่น อดทนและพยายามเรียนรู้

หลักสูตรและรายวิชาเพื่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่าระดับอาชีวศึกษานั้น จะเป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนได้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามบริบทท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับอาชีพ เศรษฐกิจ ศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของผู้เรียนในชุมชนแต่ละท้องถิ่น

ซึ่งลักษณะของหลักสูตรและรายวิชาในระดับประถมศึกษาจะเป็นหลักสูตรที่บูรณาการในกลุ่มวิชาพื้นฐานและกลุ่มวิชาบูรณาการ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เชิงกว้าง (Wide learning) ส่วนหลักสูตรและรายวิชาในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษานั้น จะเป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเฉพาะบุคคลและบูรณาการเข้ากับท้องถิ่น โดยมีแผนการเรียนและวิชาเรียนที่ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนสอดคล้องกับธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน โดยถือว่าผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ของตนเองและเป็นการเรียนรู้เชิงลึก (Deep learning) และเรียนรู้อย่างฉลาด มีภูมิปัญญาเชิงปฏิบัติบนพื้นฐานคุณธรรม (Wise learning)

3. การจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่า

3.1 ระดับประถมศึกษา

การจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่าในระดับศึกษานี้ มีลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละระดับที่เหมาะสมกับวัยและให้เกิดความหมายกับผู้เรียน คือ ผู้เรียนควรจะทำอะไรได้บ้างในชั้นหรือวัยนั้น ๆ ซึ่งสัมพันธ์กับบริบท สิ่งแวดล้อมในชีวิตของผู้เรียนให้สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เน้นให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงผ่านการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่หลากหลาย สิ่งสำคัญคือ ผู้เรียนต้องเป็นเจ้าของการเรียนรู้ด้วย ผ่านการลงมือทำในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองตามความสนใจ ความถนัดและความเป็นอิสระเพื่อค้นหาตนเองว่าชอบหรือสนใจถนัดสิ่งใด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่สนใจ เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริงและมุ่งเน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม

ในระดับศึกษานี้ การจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่าต้องเน้นการเรียนรู้ชีวิตในเชิงกว้าง (Life-wide learning) ทั้งที่เป็นความรู้ในรายวิชาและความรู้ในโลกกว้างตามบริบทสภาพแวดล้อมในชีวิตของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่หลากหลาย เรียนในสิ่งที่รักหรือใฝ่ฝัน (Passion) ตามความถนัดและความสนใจอย่างมีความสุขและได้เรียนในสิ่งที่โลกต้องการ (Mission) เป็นประโยชน์ต่อโลก สังคมและสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ทั้งในบริบทของพื้นที่โรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่น เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่รักหรือใฝ่ฝันและเรียนในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ในสิ่งที่โลกต้องการแล้ว ผู้เรียนจะเกิดทักษะ กระบวนการคิดและวิเคราะห์ตนเองว่า สนใจอะไร ถนัดสิ่งไหน มีความสามารถด้านใดบ้าง นำไปสู่การค้นพบศักยภาพแห่งตน และเน้นปลูกฝังการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(Life-long learning) ซึ่งผู้เรียนในระดับประถมศึกษา เป็นวัยแห่งการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากมีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และเป็นช่วงวัยแห่งการพัฒนาการเรียนรู้และทักษะต่าง ๆ ที่เด่นชัด เหมาะกับการเตรียมความพร้อมให้มินิสัยรักในการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานที่ดีในการศึกษาต่อในระดับสูง และการเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพ มีศักยภาพในการเรียนรู้ในช่วงวัยต่อไป

3.2 ระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา

เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตในเชิงกว้าง ทั้งเรียนในสิ่งที่รักหรือใฝ่ฝัน (Passion) ตามความถนัดและความสนใจและได้เรียนในสิ่งที่โลกต้องการ (Mission) เป็นประโยชน์ต่อโลก สังคมและสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวในระดับประถมศึกษาแล้ว การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษานั้น ต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ และรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด ทั้งทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดศักยภาพตามขีดความสามารถตนเอง ให้ผู้เรียนสามารถค้นพบความถนัดทางอาชีพ เกิดสมรรถนะทางอาชีพ และมีความพร้อมในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาตามเป้าหมายอาชีพหรือมีความพร้อมการประกอบอาชีพตามเป้าหมายของตนเอง ซึ่งจะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ในสิ่งที่ทำเป็นอาชีพได้ (Vocation) คือ ผู้เรียนนำสิ่งที่เรียนไปประกอบอาชีพในสิ่งที่รักหรือใฝ่ฝัน และผู้เรียนต้องเรียนในสิ่งที่ทำได้อย่างมืออาชีพ (Profession) คือ มีทักษะอาชีพอย่างมืออาชีพ

ในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษานั้น การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าต้องเน้นการเรียนรู้ชีวิตเชิงลึก (Life-deep learning) โดยผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเรียนรู้อย่างจริงจัง มีความตั้งใจ โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหาด้วยความเพียรพยายาม เกิดประสบการณ์เชิงลึก (Deep experiences) ที่พัฒนาไปเป็นความรู้เชิงลึก (Deep knowledge) จนสามารถเชื่อมโยงกับความรู้เชิงลึกอื่นๆ เกิดเป็นการเรียนรู้เชิงลึก นำไปสู่ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ เน้นการเรียนรู้ชีวิตอย่างฉลาด (Life-wise learning) ที่มุ่งให้ผู้เรียนรู้อย่างมีความหมาย มีเป้าหมาย และรู้จักพัฒนาวิธีการเรียนรู้จากความรู้และความคิดของผู้อื่นเป็นความเข้าใจด้านอารมณ์และสังคม การฝึกฝนและเรียนรู้ที่รู้อย่างลึกซึ้งซึ่งสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงอย่างสร้างสรรค์ เป็นภูมิปัญญาเชิงปฏิบัติ เกิดทักษะการใช้ชีวิตและทักษะอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมในสังคมโดยมีวิธีที่ถูกต้องและทำสิ่งที่ถูกต้อง รวมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning) ที่ปลูกฝังทักษะและคุณลักษณะให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง แสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อปรับความรู้และมีทักษะให้เท่าทันเหตุการณ์อยู่เสมอ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม

3.3 แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า

การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าประกอบไปด้วยการเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้ชีวิตเชิงกว้าง การเรียนรู้ชีวิตเชิงลึกและการเรียนรู้อย่างฉลาด ซึ่งในแต่ละระดับช่วงชั้นจะมีจุดเน้นของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไปดังที่กล่าวไปข้างต้น โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าทั้ง 4 รูปแบบของการเรียนรู้ ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1 การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-long learning)

การเรียนรู้ตลอดชีวิตนั้น เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ใน ชีวิตจริง เตรียมผู้เรียนให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ต้องมุ่งให้ผู้เรียน เป็นผู้มุ่งอนาคต คือ มีความสามารถในการคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคต เห็นผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้น รวมทั้งสามารถวางแผนและปฏิบัติตามแผนเพื่อจะไปถึงเป้าหมายที่ต้องการได้ในอนาคต ต่อมาต้อง ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเอง มีความรู้สึกต่อตัวเองในแง่บวก ก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองว่าเป็นผู้ มีศักยภาพ มีความสามารถในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จ รวมทั้งมีความรู้สึกกว่าตนเอง มีความสำคัญหรือเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง โดยรับรู้เรื่องต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องกับตนเองได้อย่างถูกต้องตรงกับสภาพความจริงตามธรรมชาติของตนเอง เช่น การรู้จักจุดเด่น จุดด้อย ความสามารถ ความต้องการ ความสนใจ อารมณ์ ความรู้สึก นิสัยและความชอบเพื่อจะได้ เข้าใจตนเองได้อย่างแท้จริง ประกอบกับส่งเสริมความรู้ ลักษณะนิสัย ทักษะกระบวนการทั้งการค้นหา และออกแบบการเรียนรู้ ให้มีความรู้และทักษะต่าง ๆ ทั้งความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การคิด เชิงวิพากษ์ ความเป็นผู้นำ การสื่อสารและการประสานงาน การจัดการข้อมูลสารสนเทศ การปรับตัว รวมถึงการสร้างลักษณะนิสัยให้ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็นหรือใฝ่เรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ ค้นหาตนเองว่าชอบหรือสนใจ ถนัดสิ่งใด ทำให้ได้เรียนในสิ่งที่รักหรือใฝ่ฝัน (Passion) ตามความถนัด และความสนใจอย่างมีความสุขและได้เรียนในสิ่งที่โลกต้องการ (Mission) เป็นประโยชน์ต่อโลก สังคม และสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ซึ่งจะเกิดเป็นอภิปัญญา โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝัง พัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนี้

1) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทชีวิตจริง ได้ โดยจัดกิจกรรมโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เลือกประเด็นปัญหาที่สนใจ โดยอาจจะเป็นปัญหาที่อยู่ รอบตัว โรงเรียนหรือชุมชนที่อาศัย ซึ่งปัญหาที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัตินั้น เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวและอยู่ใน บริบทวิถีชีวิตของผู้เรียน

2) สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยใช้กระบวนการ กลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม การสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

3) ให้ผู้เรียนได้สัมผัสและฝึกปฏิบัติจริง (Hands-on learning) ตามความถนัดของผู้เรียนรายบุคคล โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบในการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้

4) สร้างแรงจูงใจและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความรู้ ความสามารถที่สนใจ มีความถนัดหรือมีความภูมิใจจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สร้างสรรค์และประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง

5) สนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะหรือความสามารถในการวิเคราะห์ตนเอง (self-analysis) เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง รู้จักความต้องการของตนเอง รู้จักที่จะยอมรับตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพของตน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินการเรียนรู้ของตนเองตลอดการทำการกิจกรรม ให้ผู้เรียนทบทวน สะท้อนคิดสิ่งที่ทำและนำไปสู่การคิดพัฒนาและปรับปรุงผลงานของตนเอง ให้ รวมทั้งสะท้อนความคิดเกี่ยวกับปัญหาหรืออุปสรรคในการเรียนรู้ พร้อมเสนอแนวทางในการปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง

6) ให้ผู้เรียนฝึกใช้ความคิดสร้างสรรค์ตามความสนใจ ทักษะการแก้ปัญหา คิดเชิงวิพากษ์ การเป็นผู้นำและผู้ตาม การสื่อสารและการทำงานกลุ่ม โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้โครงงานหรือปัญหาเป็นฐาน การวิจัยเป็นฐานที่เลือกประเด็นปัญหาหรือเรื่องที่ตนเองสนใจมาศึกษาค้นคว้าเชิงลึกอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่สำรวจปัญหา ระบุปัญหา ค้นหาข้อมูล และสร้างสรรค์ผลงานเพื่อสะท้อนความคิดและเผยแพร่ผลงาน

7) ให้ผู้เรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ที่แท้จริง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง ได้เป็นผู้ปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีเป้าหมาย ได้สืบเสาะค้นคว้า ทดลอง และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างหลากหลาย รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่เหมาะสม

3.3.2 การเรียนรู้ชีวิตเชิงกว้าง (Life-wide learning)

การเรียนรู้ชีวิตเชิงกว้างนั้น เป็นการนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตจริงในบริบทที่แตกต่าง ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปรับตัวและความสามารถในการถ่ายทอดความรู้มาใช้ข้ามบริบท คือสามารถเลือกสรรความรู้และทักษะออกมาใช้อย่างได้ผล รู้วิธีบูรณาการและวิธีประยุกต์ใช้ในสัดส่วนที่เหมาะสม ทั้งที่เป็นความรู้ในรายวิชาและความรู้ในโลกกว้างตามบริบทสภาพแวดล้อมในชีวิตของผู้เรียน เกิดความเข้าใจแบบสหวิทยาการ ซึ่งต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเกิดมุมมองที่หลากหลาย เรียนในสิ่งที่รักหรือใฝ่ฝัน (Passion) ตามความถนัดและความสนใจอย่างมีความสุขและได้เรียนในสิ่งที่โลกต้องการ (Mission) เป็นประโยชน์ต่อโลก สังคมและสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ชีวิตเชิงกว้าง ดังนี้

- 1) ใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นความคิดของผู้เรียนก่อนเริ่มบทเรียน จากนั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงความรู้เดิมและความรู้ใหม่ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ใช้สมองเป็นฐาน
- 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหา ประยุกต์ใช้สิ่งที่มีให้สามารถใช้งานได้ในปีบริบทที่แตกต่าง เช่น รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือกระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์
- 3) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนเกิดมุมมองที่หลากหลายผ่านการอภิปรายร่วมกัน เช่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมห้อง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียนอื่น การทำกิจกรรมกับชุมชน หรือกิจกรรมอาสา
- 4) จัดกิจกรรมเปิดบ้านเพื่อเป็นพื้นที่ให้ผู้เรียนได้เผยแพร่ผลงานของตนเอง โดยให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้าเยี่ยมชมผลงานของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนนำเสนอผลงานและเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้สอบถามรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับผลงานของผู้เรียน
- 5) ให้ผู้เรียนถอดบทเรียนเพื่อประมวลความรู้ของตนเอง ทำให้ผู้เรียนสามารถบูรณาการความรู้และความเข้าใจในวิชาต่างๆ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่ซับซ้อน
- 6) จัดกิจกรรมนำผู้เรียนออกไปหาประสบการณ์การเรียนรู้นอกห้องเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เช่น เรียนรู้จากแหล่งชุมชน
- 7) จัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนให้แสดงออกถึงความสามารถหรือศักยภาพด้านต่างๆ ของผู้เรียน ทั้งด้านวิชาการและที่ไม่ใช่วิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ ความเข้าใจ และทักษะความสามารถต่างๆ มาบูรณาการในการนำสู่การปฏิบัติในชีวิตจริง

3.3.3 การเรียนรู้ชีวิตเชิงลึก (Life-deep Learning)

การเรียนรู้ชีวิตเชิงลึกนั้น เป็นการสร้างความเข้าใจสาขาวิชาและแนวคิดในสิ่งที่เรียนอย่างลึกซึ้งจนเกิดความเชี่ยวชาญและสามารถนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ได้อย่างมีพลวัต ส่งเสริมความเชี่ยวชาญ ความอิสระ และการมีจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ โดยผู้เรียนต้องมีเป้าหมายของตนเองตามความใฝ่ฝันหรือแรงบันดาลใจ (Passion) ที่ไปสอดคล้องกับการเรียนในสิ่งที่โลกต้องการ (Mission) เป็นประโยชน์ต่อโลก สิ่งแวดล้อมและเพื่อนมนุษย์ และสามารถนำสิ่งที่เรียนไปประกอบเป็นอาชีพในอนาคตได้ (Vocation) ทั้งนี้ ผู้เรียนต้องลงมือปฏิบัติกิจกรรมเรียนรู้อย่างจริงจัง ตั้งใจ โดยใช้กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหาด้วยความพยายามจนเกิดเป็นความเชี่ยวชาญลุ่มลึกในเนื้อหานั้น (Profession) และเป็นความเชี่ยวชาญที่ปรับเปลี่ยนได้ คือ นำความเชี่ยวชาญในความรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมตามบริบท ซึ่งมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ชีวิตเชิงลึก ดังนี้

1) ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองความสนใจ ความถนัดและความต้องการของผู้เรียนที่มุ่งถึงทักษะทางอาชีพ โดยจัดการเรียนรู้แบบการศึกษาเพื่ออาชีพที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เชิงลึกเข้าใจในสาขาวิชาชีพตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน รวมทั้งจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่ออาชีพโดยให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามแผนการเรียนและตามความความสนใจ

2) ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จริงในสถานประกอบการ โดยให้ผู้เรียนเข้าไปเรียนรู้ในสถานประกอบการจริงเพื่อพัฒนากระบวนการคิดเชื่อมโยงตามสถานการณ์จริง จัดกิจกรรมฝึกความเป็นผู้ประกอบการ ให้ผู้เรียนศึกษาบริบท วางแผน สืบค้นข้อมูล รวบรวมข้อมูล พัฒนาผลิตภัณฑ์ นำเสนอ วิพากษ์เพื่อปรับปรุง และนำเสนอผลิตภัณฑ์จริงเพื่อต่อยอดสู่การจำหน่ายผ่านตลาดนัดโรงเรียนหรือตลาดนัดวิชาการที่ให้ผู้เรียนได้นำเสนอผลงานของตนเองพร้อมกับแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้กระบวนการทำงานของเพื่อนกลุ่มอื่นๆ

3) สร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการและชุมชนในการออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน โดยจัดกิจกรรมให้สถานประกอบการเข้ามาฝึกอบรมให้กับผู้เรียนผ่านสถานการณ์จำลอง ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเผชิญสถานการณ์จริงของการทำงาน สวมบทบาทเป็นตำแหน่งงานต่างๆ และฝึกการใช้ทักษะการแก้ปัญหา โดยบูรณาการความรู้จากในห้องเรียน หรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ความเชี่ยวชาญจากปราชญ์ชุมชน ครูอาสาที่มีความรู้เฉพาะทาง ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ความเชี่ยวชาญที่หลากหลาย เกิดมุมมองแนวคิดการแก้ปัญหาใหม่ ๆ

4) ฝึกให้ผู้เรียนค้นคว้าหาความรู้ ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบอย่างมีหลักการและต่อเนื่อง โดยจัดกิจกรรมใช้โครงงานหรือปัญหาเป็นฐานและการวิจัยเป็นฐาน การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

5) จัดพื้นที่ทำกิจกรรมแก่ผู้เรียนที่สามารถเลือกทำกิจกรรมได้ตามความสนใจของตนเอง และตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ในการสร้างสรรค์ผลงานด้วยตนเอง เช่น พื้นที่นักสร้างสรรค์ (Maker Space)

3.3.4 การเรียนรู้ชีวิตอย่างฉลาด (Life-wise Learning)

การเรียนรู้ชีวิตอย่างฉลาดนั้น ส่งเสริมค่านิยม คุณธรรมและอุปนิสัยที่พึงประสงค์ เป็นการพัฒนาความรู้สึกและความเข้าใจด้านอารมณ์และสังคม ฝึกฝนและเรียนรู้ที่รู้อย่างลึกซึ้งจนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริงอย่างสร้างสรรค์ คือ มีภูมิปัญญาในการปฏิบัติ เกิดทักษะการใช้ชีวิตและทักษะอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวมในสังคม มีความกล้าหาญเชิงจริยธรรม มีวิธีที่ถูกต้องและทำสิ่งที่ถูกต้อง เกิดการเข้าถึงความรู้สึกทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นการเรียนในสิ่งที่โลกต้องการ (Mission) ที่คำนึงถึงสังคม สิ่งแวดล้อมรอบตัว ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์สำคัญของท้องถิ่น โดยมีแนวทางการจัดการเรียนรู้ชีวิตอย่างฉลาด ดังนี้

1) จัดกิจกรรมให้นักเรียนฝึกความฉลาดทางอารมณ์และสังคม ผ่านกระบวนการบริหารจัดการที่ให้ครูและผู้เรียน เช่น การให้จัดเวรทำความสะอาดห้องเรียน ฝึกให้ผู้เรียนรับผิดชอบในหน้าที่และปฏิบัติตนในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม

2) จัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม ความซื่อสัตย์ โดยเชิญวิทยากรที่เป็นพระสงฆ์หรือบุคคลต้นแบบด้านคุณธรรม เข้ามาอบรมและจัดกิจกรรมแก่ผู้เรียนเพื่อส่งเสริมลักษณะนิสัย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเรียนรู้การปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3) จัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของทรัพยากรท้องถิ่น โดยร่วมกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นและชุมชนผ่านโครงการที่ใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อศึกษาและทำกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมการเก็บขยะ การร่วมรณรงค์ และการเผยแพร่ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น

4) จัดกิจกรรมเปิดบ้านให้ผู้เรียนได้นำเสนอและแบ่งปันความรู้ เผยแพร่และสร้างความตระหนัก เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่

5) จัดกิจกรรมโครงการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดต่อยอดโดยนำความรู้จากสิ่งที่เรียนในห้องเรียนไปพัฒนาเป็นนวัตกรรมที่ตอบโจทย์ของชุมชนและสังคมที่นักเรียนอาศัยอยู่

6) จัดกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาชุมชนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ไปลงสู่การปฏิบัติในชุมชนของตนเองลักษณะของจิตอาสา เช่น โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โครงการรักษามรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าทั้ง 4 รูปแบบนั้น จะเห็นว่าเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและปฏิบัติจริง (Active & Hands-On Learning) โดยสรุปได้ดังนี้

1) การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีหลักการ คือ ส่งเสริมความรู้และนิสัยที่พัฒนาผู้เรียนเป็นผู้มุ่งอนาคต สร้างการเห็นคุณค่าและรู้จักตนเอง ปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยใฝ่เรียนรู้ ส่งเสริมทักษะกระบวนการและการออกแบบการเรียนรู้ ให้มีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยมีลักษณะการจัดการเรียนรู้ คือ เนื้อหาการเรียนมีความเหมาะสมกับวัย ความถนัดและความสนใจที่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในบริบทชีวิตจริงได้เพื่อเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้สัมผัสและลงมือปฏิบัติจริงตามความถนัดของผู้เรียนรายบุคคล เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินการเรียนรู้ของตนเองตลอดการทำกิจกรรม ส่งเสริมความถนัดและพัฒนาความสามารถตามศักยภาพรายบุคคล เน้นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ คิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดเชิงสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา คิดเชิงวิพากษ์ ทำให้ผู้เรียนเกิดเป็นอภิปัญญา

2) การเรียนรู้ชีวิตเชิงกว้าง มีหลักการ คือ ส่งเสริมการปรับตัวและความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ข้ามบริบทที่นำไปใช้ในชีวิตจริงในบริบทที่แตกต่าง ส่งเสริมมุมมองที่หลากหลาย โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจและความถนัด เรียนรู้ในสิ่ง

ที่เป็นประโยชน์ต่อโลก สังคมและสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ซึ่งเกิดเป็นความเข้าใจแบบสหวิทยาการ โดยมีลักษณะการจัดการเรียนรู้ คือ เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เกิดประสบการณ์ตรงและเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เน้นกิจกรรมการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาที่ได้แสดงออกถึงศักยภาพแห่งตน ฝึกให้ผู้เรียนถอดบทเรียนเพื่อประมวลความรู้ตนเองจากการเรียนรู้และสามารถบูรณาการความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ

3) การเรียนรู้ชีวิตเชิงลึก มีหลักการ คือ ส่งเสริมความเข้าใจสาขาวิชาและแนวคิดเชิงลึก ผู้เรียนเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างลึกซึ้งซึ่งจนเกิดความเชี่ยวชาญ และมีความเชี่ยวชาญที่ปรับเปลี่ยนได้ที่สามารถนำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งต้องส่งเสริมความเชี่ยวชาญ ความอิสระ และการมีจุดมุ่งหมาย ให้ผู้เรียนเกิดความคิดขั้นสูงและมีทักษะทางอาชีพเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาชีพ โดยมีลักษณะการจัดการเรียนรู้ คือ การศึกษาค้นคว้า ลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน และเป็นระบบ ผ่านการเรียนรู้จากการแก้ปัญหา ใช้กระบวนการโครงงานและการวิจัยเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและสถานที่จริง โดยเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์และสถานประกอบการ จัดพื้นที่ทำกิจกรรมให้ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ผลงานตามความสนใจ

4) การเรียนรู้ชีวิตอย่างฉลาด มีหลักการ คือ ส่งเสริมค่านิยม คุณธรรมและอุปนิสัยให้ นำความรู้ไปใช้ได้จริงอย่างสร้างสรรค์บนพื้นฐานคุณธรรม มีภูมิปัญญาเชิงปฏิบัติที่ส่งเสริมทักษะการใช้ชีวิตและทักษะอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมส่วนรวม เกิดการเข้าถึงความรู้สู่ทางประวัติศาสตร์ โดยมีลักษณะการจัดการเรียนรู้ คือ พัฒนาความรู้สึกและความเข้าใจด้านอารมณ์และสังคม ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน ปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม การเห็นคุณค่าของทรัพยากรในท้องถิ่น เน้นสร้างสรรค์ผลงานเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันที่ตอบโจทย์การพัฒนาชุมชนและสังคม ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นภูมิปัญญาเชิงปฏิบัติเพื่อใช้แก้ปัญหาต่อสังคมส่วนรวม นำความรู้ไปใช้อย่างถูกต้องและถูกวิธีบนพื้นฐานคุณธรรม

จากแนวทางการจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่าทั้ง 4 รูปแบบนั้น ครูผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามความเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่าแก่ผู้เรียนที่แท้จริง

4. สมรรถนะครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่า ประกอบด้วย 4 สมรรถนะ คือ

4.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ครูต้องมีสมรรถนะในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือยึดผู้เรียนเป็นสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน โดยต้องสร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือใน

กลุ่มผู้เรียนและสร้างการมีปฏิสัมพันธ์การโต้ตอบกับผู้เรียน ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่ดี จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดความท้าทาย เช่น ใช้เทคนิคและรูปแบบการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิด (Think-Pair-Share) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative learning) การเรียนรู้แบบทบทวนโดยผู้เรียน (Student-led review sessions) การเรียนรู้แบบกระบวนการวิจัย (Mini-research proposals or project) การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย นอกจากนี้ ครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออกและความคิดเห็นของผู้เรียนทุกคน

4.2 การโค้ชและการใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความคิดอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์

ครูผู้สอนต้องเป็นโค้ชเพื่อชี้แนะและใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความคิดเพื่อฝึกผู้เรียนให้ได้สมรรถนะตามเป้าหมายแล้ว โดยมุ่งให้ผู้เรียนได้แสดงออกความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์ตอบโต้ ใช้ความสามารถของตนเองและส่งเสริมการคิดในสิ่งที่แตกต่างหรือความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ครูผู้สอนต้องชี้แนะในสิ่งที่ถูกต้องและเติมกำลังใจแก่ผู้เรียนเพราะกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญ ในช่วงการเปลี่ยนถ่ายการเรียนรู้จากรูปแบบหนึ่งไปยังอีกรูปแบบหนึ่ง หากพบว่าผู้เรียนสับสน ไม่เข้าใจวิธีการทำงานหรือทำกิจกรรมไม่ถูกต้อง ครูผู้สอนต้องให้กำลังใจในความมุ่งมั่น แล้วค่อยชี้แนะแนวทางที่ถูกต้อง อาจใช้เทคนิคการทำให้ดูเป็นตัวอย่าง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลองปฏิบัติซ้ำเพื่อค้นพบวิธีการของตนเอง

4.3 การจัดการชั้นเรียนและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก โดยครูต้องจัดบรรยากาศ

ชั้นเรียนเชิงบวกในทางกายภาพ ได้แก่ ลักษณะของห้องเรียน วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนและบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในทางจิตวิทยา ประกอบไปด้วย บรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นอิสระ บรรยากาศที่ท้าทาย สร้างการยอมรับนับถือและบรรยากาศแห่งความสำเร็จ ทั้งหมดล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความหมายและมีคุณค่าแก่ผู้เรียน

4.4 การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานและนวัตกรรม โดย

ครูผู้สอนส่งเสริมความสามารถในการบูรณาการคิดค้นนวัตกรรมของผู้เรียน พัฒนาทักษะการออกแบบนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์ โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ท้าทายความคิด ตอบสนองต่อความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนเกิดความรู้สึกท้าทายและเป็นสิ่งที่ยากเรียนรู้ จะทำให้ใช้ความคิดของตนเองอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้ ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนใช้ความคิดของตนเองให้มากที่สุด โดยครูผู้สอนไม่ชี้นำความคิดไปตัดสินความคิดของผู้เรียน แต่จะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนหาเหตุผลมาสนับสนุนความคิดของตนเอง ครูผู้สอนชี้แนะวิธีการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและโค้ชให้ผู้เรียนให้นำความรู้ต่าง ๆ มาสังเคราะห์และนำไปใช้ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นนวัตกรรมสู่สังคม เกิดคุณลักษณะจิตอาสา แบ่งปันนวัตกรรมกับบุคคลอื่น สุดท้าย ครูผู้สอนต้องประเมินทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ด้วยวิธีการประเมินอย่างหลากหลายตามสภาพจริงและให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้ผู้เรียนนำไปต่อยอดทักษะการสร้างสรรค์นวัตกรรมของตนเอง

5. ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า ประกอบด้วย 4 แหล่งเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

5.1 แหล่งเรียนรู้ชีวิตจริง ประกอบด้วย ตัวบุคคล สถานประกอบการ ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์ปฏิบัติการส่งเสริมวิชาชีพ และห้องประกอบการในสถานประกอบการ

5.2 แหล่งเรียนรู้สังคมประกิต ประกอบด้วย กิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในชุมชน และสังคมของผู้เรียน

5.3 แหล่งเรียนรู้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ประกอบด้วย ห้องปฏิบัติการ (Maker Space) และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Box)

5.4 แหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัล ประกอบด้วย MOOCs, E-book, Podcasts, Blog และสื่อสังคมออนไลน์

6. การประเมินผลการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า มีรายละเอียดดังนี้

6.1 การประเมินตามสภาพจริง คือ การประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากสมรรถนะและความสามารถของผู้เรียนเป็นหลัก โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เหมาะสมกับเป้าหมายการเรียนรู้

6.2 การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างสมดุล คือ การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้เพื่อสะท้อนคิดพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง ไม่มุ่งเน้นการประเมินเพื่อตัดสิน โดยนักเรียนจะได้รับการพัฒนาผ่านการประเมินด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งทักษะวิชาการและสมรรถนะที่สมดุล

6.3 การประเมินเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ คือ การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้โดยกำหนดผลลัพธ์ของการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม ชี้แจงเป้าหมายของการเรียนรู้ก่อนเริ่มกระบวนการ กำหนดเกณฑ์การประเมินอย่างชัดเจน และประเมินอย่างต่อเนื่องตลอดกระบวนการเรียนรู้

6.4 การประเมินการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ คือ การประเมินการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับผลการสะท้อนคิดทั้งจากตนเอง เพื่อนร่วมชั้น และครูผู้สอนอย่างสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งพัฒนาปรับปรุงผลลัพธ์การเรียนรู้ของตนเองอย่างเป็นรูปธรรม

7. ปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีคุณค่า มีรายละเอียดดังนี้

7.1 การศึกษาความสนใจและความถนัดของผู้เรียน รวมทั้งสภาพบริบทชุมชนและสังคม เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานไปกำหนดเป็นเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เลือกเนื้อหาวิชา และประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปในทิศทางที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของโรงเรียน

7.2 การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน เพื่อการดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบและประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ โรงเรียนจะต้องคำนึงถึงสภาพบริบทของโรงเรียน ชุมชนและทรัพยากรที่โรงเรียนมีเพื่อกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ให้สอดคล้องกับการพัฒนาผู้เรียน เช่น การกำหนดนโยบายที่ให้โอกาสการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมกันตามขีดความสามารถแห่งตนสู่ศตวรรษที่ 21 หรือนโยบายเน้นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่อาชีพ

7.3 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเริ่มทำความเข้าใจบริบทและสังคมอย่างถ่องแท้ เก็บข้อมูลเชิงลึกจากกลุ่มผู้ปกครองว่ามีการประกอบอาชีพในลักษณะใด รายได้ต่อครัวเรือน รวมทั้งความคาดหวังที่มีต่อบุตรหลาน มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นตามปัจจัยสิ่งแวดล้อม อัตลักษณ์ จุดเน้นและบริบทของพื้นที่โรงเรียน โดยคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันสมัย เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เน้นเชื่อมโยงวิถีชีวิตจริงและครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย เช่น การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่อาชีพและปรับปรุงเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่อาชีพระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนรายปีการศึกษา

7.4 ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีอุดมการณ์ ความมุ่งมั่น และวิสัยคิดเชิงวิชาการ โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะมอบหมายงานให้แก่ครู เพื่อร่วมรับผิดชอบในโครงการและการดำเนินงานต่างๆ ของสถานศึกษา โดยครูจะมีหน้าที่ในการสร้างทีม คิดงาน และเสนองานแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาโครงการให้แก่ครู ทำให้ครูรู้สึกเป็นเจ้าของนโยบายและเป็นเจ้าของกิจกรรม ส่งผลให้ครูมีความเข้าใจในงาน และเต็มใจที่จะดำเนินงานตามแผนที่ตนเองเป็นผู้คิดและพัฒนาขึ้น ส่งผลให้ทุกกิจกรรมในสถานศึกษามีผู้รับผิดชอบที่เป็นตัวครูเอง ครูเรียนรู้การเป็นผู้นำและเป็นผู้ตามในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ทำให้เกิดการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมและเป็นไปตามหลักของการบริหารแบบกระจายอำนาจ

7.5 การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อร่วมดำเนินการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยจัดให้มีโครงการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหาผลการจัดการศึกษาที่ผ่านมา โดยการศึกษาข้อมูลสารสนเทศ จากผลการนิเทศติดตามประเมินการจัดการศึกษาตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน จัดประชุมและระดมความคิดเห็นจากบุคลากรในโรงเรียนเพื่อวางแผนร่วมกันในการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงที่มีคุณค่าและความหมายแก่ผู้เรียน พัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยมีลักษณะการทำงานเป็นทีม (Teamwork) ให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน รวมทั้งการสนับสนุนจาก

มูลนิธิและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เช่น งบประมาณ เครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน มีภาคีร่วมพัฒนาทั้งภาคธุรกิจและสถานประกอบการที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

7.6 การเสริมพลังอำนาจครูและบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ โดยการพัฒนาครูให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ สนับสนุนการอบรม เพิ่มความรู้และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนของครูให้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรในโรงเรียนในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ การใช้สื่อนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อการเรียนรู้การสอน โครงการอบรมศึกษาดูงานครูและบุคลากรในสถานศึกษา เป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนเข้ารับการพัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มศักยภาพที่ตนเองถนัดมากยิ่งขึ้น ให้อิสระแก่ครูผู้สอนได้คิด ออกแบบและเสนอความคิดใหม่ ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ครูมีกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทั้งร่วมสร้างและพัฒนาหลักสูตร ออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบบ Active Learning และการวัดและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง รวมทั้งการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

การเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่า

หลักสูตรสถานศึกษา : สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางระดับชาติและเพิ่มเติมเน้นในรายวิชาและกิจกรรมเพิ่มเติม ซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายและบริบทสภาพแวดล้อมของโรงเรียน

1. ระดับประถมศึกษาเป็นหลักสูตรบูรณาการ โดยบูรณาการด้านวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียน
2. ระดับมัธยมศึกษาเป็นหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเฉพาะบุคคล ที่คำนึงถึงธรรมชาติและความต้องการของผู้เรียน ตอบสนองต่อความหลากหลายและเป้าหมายของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง เพื่อเสริมสร้างทักษะวิชาการ ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ
3. ระดับอาชีวศึกษาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ที่ต้องกระจายการบริหารจัดการออกสู่ท้องถิ่นให้สอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของผู้เรียนและคนในชุมชนแต่ละท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพในชุมชนของตนเอง

ทรัพยากรการเรียนรู้

- 1) แหล่งเรียนรู้ในธรรมชาติ (Maker Space/ห้องปฏิบัติการ/Learning Box)
- 2) แหล่งเรียนรู้ที่สถานศึกษา ผู้เรียนและผู้ปกครองร่วมกันจัดทำ
- 3) แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น (บุคคล/สถานประกอบการ/ชุมชน/ศูนย์ปฏิบัติการส่งเสริมวิชาชีพ และห้องเรียนออนไลน์)

การประเมินผลการเรียนรู้

- 1) การประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้
- 2) การประเมินผลที่มุ่งเน้นทักษะชีวิต
- 3) การประเมินผลตามสภาพจริง
- 4) การประเมินผลที่เน้นผู้เรียนอย่างสมดุล

สมรรถนะครู

- 1) การได้และการใช้ความรู้ความสามารถด้านความรู้ความเข้าใจเป็นระบบและสร้างสรรค์
- 2) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานและนวัตกรรม
- 3) การจัดการเรียนรู้และสร้างระบบการจัดการเรียนรู้เชิงบวก
- 4) การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานและนวัตกรรม

ปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษา

- 1) การกำหนดเป้าหมายและนโยบายด้านวิชาการที่ชัดเจน
- 2) การพัฒนาที่มีจุดประสงค์ที่ชัดเจนสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน
- 3) ผู้บริหารมีความเป็นผู้ทรงวิสัยทัศน์
- 4) การมีส่วนร่วมจากบุคลากร
- 5) การเสริมพลังอำนาจและบูรณาการในการปฏิบัติหน้าที่

ระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา : เน้นการเรียนรู้ชีวิตเชิงลึก ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมเรียนรู้จริงจึงจะสามารถเชื่อมโยงกับความรู้เชิงลึกอื่นๆ นำไปสู่ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ เน้นการเรียนรู้อย่างฉลาด สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างสร้างสรรค์ เป็นภูมิปัญญาเชิงปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมในสังคม โดยมีวิธีที่ถูกต้องและทำสิ่งที่ถูกต้อง และเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปลูกฝังทักษะและคุณลักษณะให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง แสดงทศวรรษการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

แนวทางการจัดการการเรียนรู้อย่างมีความหมายและมีคุณค่า

ตารางที่ 5 ผลลัพธ์การเรียนรู้ชีวิตที่มีคุณค่าที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมาย ฉบับสมบูรณ์

ภาระการเรียนรู้ที่มีความหมาย (4 Forms of Life learning) ผลลัพธ์การเรียนรู้ชีวิตที่มีคุณค่า (Ikgai)	การเรียนรู้ตลอดชีวิต			การเรียนรู้ชีวิตเชิงกว้าง			การเรียนรู้ชีวิตเชิงลึก			การเรียนรู้ชีวิตอย่างฉลาด		
	ส่งเสริมความรู้และนิสัย	ส่งเสริมทักษะกระบวนการและการออกแบบ	ส่งเสริมภูมิปัญญา	ส่งเสริมการปรับตัวและความสามารถในการถ่ายทอดข้ามบริบท	ส่งเสริมมุมมองที่หลากหลาย	ส่งเสริมความเข้าใจแบบสหวิทยาการ	ส่งเสริมความเข้าใจสาขาวิชาและแนวคิดเชิงลึก	ส่งเสริมความเชี่ยวชาญ ความอิสระ และการมีจุดมุ่งหมาย	ส่งเสริมความเชี่ยวชาญที่ปรับเปลี่ยนได้	ส่งเสริมค่านิยม คุณธรรมและอุปนิสัย	ส่งเสริมภูมิปัญญาเชิงปฏิบัติ	ส่งเสริมความเห็นอกเห็นใจทางประวัติศาสตร์
(1) การเรียนในสิ่งที่รักหรือใฝ่ฝัน (Passion)												
1. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพต่างๆ ในอนาคตตามที่ตนเองสนใจ		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓			
2. ผู้เรียนได้สร้างสรรค์ผลงานตามความสนใจและความถนัดเฉพาะด้านของตนเอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
3. ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจอย่างมีความสุข	✓		✓		✓		✓	✓				
4. ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองเห็นความสำคัญ โดยทุกกิจกรรมการเรียนรู้มาจากการสำรวจความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน	✓		✓		✓		✓	✓			✓	✓
(2) การเรียนในสิ่งที่โลกต้องการ (Mission)												
1. ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะอาชีพที่ตอบโจทย์การพัฒนาของชุมชนและสามารถประกอบเป็นอาชีพในอนาคตได้	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓

ตารางที่ 5 ผลลัพธ์การเรียนรู้ชีวิตที่มีคุณค่าที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมาย ฉบับสมบูรณ์ (ต่อ)

ภาระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมาย (4 Forms of Life learning) ผลลัพธ์การเรียนรู้ชีวิตที่มีคุณค่า (Ikigai)	การเรียนรู้ตลอดชีวิต			การเรียนรู้ชีวิตเชิงกว้าง			การเรียนรู้ชีวิตเชิงลึก			การเรียนรู้ชีวิตอย่างฉลาด		
	ส่งเสริมความรู้และนิสัย	ส่งเสริมทักษะกระบวนการและการออกแบบ	ส่งเสริมอภิปัญญา	ส่งเสริมการปรับตัวและความสามารถในการถ่ายทอดข้ามบริบท	ส่งเสริมมุมมองที่หลากหลาย	ส่งเสริมความเข้าใจแบบสหวิทยาการ	ส่งเสริมความเข้าใจสาขาวิชาและแนวคิดเชิงลึก	ส่งเสริมความเชี่ยวชาญ ความอิสระ และการมีจุดมุ่งหมาย	ส่งเสริมความเชี่ยวชาญที่ปรับเปลี่ยนได้	ส่งเสริมค่านิยมคุณธรรมและอุปนิสัย	ส่งเสริมภูมิปัญญาเชิงปฏิบัติ	ส่งเสริมความเห็นอกเห็นใจทางประวัติศาสตร์
2. ผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่อยู่รอบตัวในบริบทของพื้นที่โรงเรียนรวมทั้งบริบทโลก ประกอบด้วย ประเด็นสังคมและความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อชีวิตและสังคม และวิทยาการค้นคว้าเชิงระบบ			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. ผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่จำเป็นต่อโลกอนาคตซึ่งสอดคล้องกับบริบทชุมชนและบริบทสังคมของผู้เรียน	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
(3) การเรียนในสิ่งที่ทำเป็นอาชีพได้ (Vocation)												
1. ผู้เรียนสามารถต่อยอดสิ่งที่ได้เรียนไปสู่การประกอบอาชีพ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างรายได้และเลี้ยงชีพตนเองในอนาคต	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓			
2. ผู้เรียนได้รับการเตรียมพร้อมให้มีทักษะการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓			

ตารางที่ 5 ผลลัพธ์การเรียนรู้ชีวิตที่มีคุณค่าที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมาย ฉบับสมบูรณ์ (ต่อ)

ภาระการเรียนรู้ที่มีความหมาย (4 Forms of Life learning) ผลลัพธ์การเรียนรู้ชีวิตที่มีคุณค่า (Ikigai)	การเรียนรู้ตลอดชีวิต			การเรียนรู้ชีวิตเชิงกว้าง			การเรียนรู้ชีวิตเชิงลึก			การเรียนรู้ชีวิตอย่างฉลาด		
	ส่งเสริมความรู้และนิสัย	ส่งเสริมทักษะกระบวนการและการออกแบบ	ส่งเสริมอภิปัญญา	ส่งเสริมการปรับตัวและความสามารถในการถ่ายทอดข้ามบริบท	ส่งเสริมมุมมองที่หลากหลาย	ส่งเสริมความเข้าใจแบบสหวิทยาการ	ส่งเสริมความเข้าใจสาขาวิชาและแนวคิดเชิงลึก	ส่งเสริมความเชี่ยวชาญ ความอิสระ และการมีจุดมุ่งหมาย	ส่งเสริมความเชี่ยวชาญที่ปรับเปลี่ยนได้	ส่งเสริมค่านิยม คุณธรรมและอุปนิสัย	ส่งเสริมภูมิปัญญาเชิงปฏิบัติ	ส่งเสริมความเห็นอกเห็นใจทางประวัติศาสตร์
(4) การเรียนในสิ่งที่ทำได้อย่างมืออาชีพ (Profession)												
1. ผู้เรียนเข้าใจ มีแรงจูงใจ และมีความพร้อมในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาที่เชื่อมโยงกับอาชีพ	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓			
2. ผู้เรียนตกผลึกองค์ความรู้ เป็นเจ้าของการเรียนรู้ เกิดทักษะและสมรรถนะในเรื่องที่เรียน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
3. ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเชี่ยวชาญในเรื่องที่เรียน ผ่านการได้ฝึกคิด วางแผน ออกแบบ ลงมือทดลองปฏิบัติ แล้วนำผลที่ได้มาอภิปราย เกิดเป็นการเรียนรู้ที่แท้จริง	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓			
4. ผู้เรียนมีสมรรถนะการคิดขั้นสูง ประกอบด้วย การคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดแก้ปัญหา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักการวางแผนการทำงาน รู้จักการทำงานอย่างมีระบบ และลงมือปฏิบัติจริง	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			

บรรณานุกรม

- กฤตย์บุษพัช สารนอก และณมน จีรังสุวรรณ. (2562). การออกแบบรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ต ออฟ ธิง ร่วมกับการเรียนรู้จากคลาวด์ คอมพิวติ้งเพื่อเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียนระดับอุดมศึกษา. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 12(1), 92-102.
- กุลิสรา จิตรขญาวนิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะวิทยาการการเรียนรู้และศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (ม.ป.ป.). *จัดการเรียนรู้อย่างไรให้มีความหมายกับผู้เรียน*. ค้นจาก <https://lsed.tu.ac.th/published-message-content-03>
- จอมพล มงคลวานิช (2555). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุณี แก้วเอี่ยม. (2557). *เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา: กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้บริหารมืออาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์
- เจษฎา นกน้อย. (2552). *นวัตกรรมการจัดการความรู้และการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยชาญ แก้วชิงดวง. (2565). แนวทางการบริหารการจัดการศึกษาเรียนรู้รวมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทวิศึกษา) จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 12(4). 712-723.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2565). *การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนภัทร จันท์เจริญ และทัศนีย์ ชาดีไทย. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนภาษาไทยตามแนวคิดเอเอแอลซี เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีความหมายและการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 30(96), 27-40.
- ธუნนท์ บาลโพธิ์. (2562). การเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แก่นักเรียนระดับประถมศึกษา ด้วยการบูรณาการหลักสูตร. *วารสารราชพฤกษ์*, 17(3). 33-42.
- นฤกร ปั่นพุ่มโพธิ์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7. *วารสารวิจัยทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 13(1). 81-96.
- นเรศ ปุบุตรชาและคณะ. (2561). สมรรถนะครูกับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 12(2). 255-268.

- ปิยะวรรณ สุนาสวนและคณะ. (2564). การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรเพื่อส่งเสริมศักยภาพรายบุคคลของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตสังกัดมหาวิทยาลัยระดับมัธยมศึกษา. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 11(1). 36-48.
- พรรณณี สวนเพลง. (2552). *เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมสำหรับการจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด มหาชน.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. ราชกิจจานุเบกษา. ตอนที่ 74 ก (19 สิงหาคม 2542).
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพ็ญวิภา ยินดีสุข .(2557). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2558). การบริหารการพัฒนา. บพิธการพิมพ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2558). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21. *วารสารนวัตกรรมการเรียนรู้*, 1(2). 3-14.
- สมาน อัครภูมิ. (2551). *การบริหารการศึกษามัยใหม่ แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. ห้างหุ้นส่วนจำกัดอุบลกิจออฟเซทการพิมพ์.
- สรัญญา จันทรชูสกุล. (2561). แนวคิด หลักการ และยุทธวิธีการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้. *วารสารวารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 24(1). 1-16.
- สำนักงานพระสอนศีลธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2564). “Meaningful Learning” เรียนรู้อย่างไรให้มีความหมาย. ค้นจาก <https://www.starfishlabz.com/blog/423-meaningful-learning-เรียนรู้อย่างไรให้มีความหมาย>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). *โครงการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลระบบบริหารแผนพัฒนาบุคลากรเชิงยุทธศาสตร์*. ทีพีเอ็น เพรส.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). ข้อเสนอระบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคตปี 2040. กรุงเทพฯ: สกศ.
- สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อนุสรรา ขัติทะและคณะ. (2559). ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเทศบาล 2 บ้านใหม่ประกอบราษฎร์วิทยานุกูล

เทศบาลตำบลจันทน์จ้าว อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย, 9(1). 71-82.

อรุณ รักธรรม. (2552). *หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร*. ไทยวัฒนาพานิช.

อ่องจิต เมธยะประภาส. (2557). E-Teacher. ค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/589309>

Allarakhia, M. (2021). Purposeful Learning for the Whole Student: Meaningful Engagement through the Sustainable Development Goals. From <https://educationsolutions.net/solutions/purposeful-learning-for-the-whole-student-meaningful-engagement-through-the-sustainable-development-goals/>

Ausubel, D.P. (1960). The use of advance organizers in the learning and retention of meaningful verbal material. *Journal of Educational Psychology*, 51, 267-272.

Bailey, J. J., & Pierowski, W. (2019). Collateral learning: the advantageous side effects of purposeful learning in pursuit of meaningful goals. *Journal of Business and Educational Leadership*, 9(1), 17-27.

Bell, P., Tzou, C., Bricker, L., & Baines, A. D. (2013). Learning in diversities of structures of social practice: Accounting for how, why, and where people learn science. *Human Development*, 55(5-6), 269-284. <https://doi.org/10.1159/000345315>

Bonilla-Guachamín, J., Jadán-Guerrero, J., Rojas-Londoño, D., & Ramos-Galarza, C. (2021). Relationship Between Technological Resources and Meaningful Learning in Secondary Students. In W. Karwowski, T. Ahram, D. Etinger, N. Tanković, & R. Taiar, *Human Systems Engineering and Design III Cham*.

Boyatzis, R. E. (2008). Competencies in the 21st Century. *The Journal of Management Development*, 27, 5-12. <https://doi.org/10.1108/02621710810840730>.

Castetter, W. B. (1976). *The Personnel Function in Educational Administration*. Macmillan.

Chalofsky, N. (1990). Professionalization comes from theory and research: The why instead of the how to. In R. W. Rowden (ed.), *Workplace Learning: Debating five Critical Questions of Theory and Practice (51-56)*. New Directions for Adult and Continuing Education 72. San Francisco: Jossey-Bass.

Chaemchoy, S., Siribanpitak, P. ., Usaho, C. ., Koraneekij, P. ., Petpon, P., & Chaimongkol, N. . (2022). *Policy design for transforming learning systems responsive to future global changes in Thailand 2040*. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 43(2), 509—516.

Dessler, G. (2013). *Human Resource Management 13th Ed*. NJ: Pearson Education Inc.

- Ediger, A., & Pavlik, C. (1999). *Reading connections: Skills and strategies for purposeful leading*. New York: Oxford University Press.
- Fisher, T., Denning T., Higgins C. & Loveless A. (2012). Teachers' knowing how to use technology: exploring a conceptual framework for purposeful learning activity. *Curriculum Journal*, 23(3), 307-325.
- Fullan, M. (2014). *Teacher development and educational change*. Routledge.
- Fry, H., Ketteridge, S., Marshall, S. (2009). Understanding Student Learning. In: Fry, H., Ketteridge, S., Marshall, S. (eds.), *A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education Enhancing Academic Practice*. Routledge Taylor & Francis Group, New York and London.
- Gibson, D. (2021). Designing purposeful digital learning. *Educational Technology Research and Development*, 69(1), 153-156.
- Goh, P.S.C., & Wong, K.T. (2014). Beginning teachers' conceptions of competency: Implications to educational policy and teacher education in Malaysia. *Education Research Policy Practice*, 11(2). 65-79.
- Gunstone, R. (2015). Meaningful Learning. In R. Gunstone (Ed.), *Encyclopedia of Science Education* (pp. 625-625). Springer Netherlands. https://doi.org/10.1007/978-94-007-2150-0_121
- Hafsah, J. (2017). Teacher of 21st century: Characteristics and development. *Research on Humanities and Social Sciences*, 7(9). 50-54.
- Heideman, C. (1990). *Programming for staff Development*. Falmer Press.
- Howland, J. L., Jonassen, D. H. & Marra, R. M. (2013). *Meaningful Learning with Technology*. (4th). Pearson Education.
- Johnson, A, B. (2011). Purposeful Learning and Students' Active Involvement. From <https://www.adjunctnation.com/2011/05/12/purposeful-learning-and-students-active-involvement/>
- Ke, F. (2016). Designing and integrating purposeful learning in game play: A systematic review. *Educational Technology Research and Development*, 64(2), 219-244. <https://doi.org/10.1007/s11423-015-9418-1>.
- Kenedy, R., & Monty, V. (2008). Dynamic purposeful learning in information literacy. *New Directions for Teaching and Learning*, 2008(114), 89-99.
- Libsyn (2017). Q & A with purposeful learning. From <https://purposefulllearning.libsyn.com>

- Lin, I., Li, T., Liang, F., & Lin, Y. (2017, 3-7 July 2017). A Collaborative Learning System for Sharing 3D Models: 3D Model Co-learning Space. 2017 IEEE 17th International Conference on Advanced Learning Technologies (ICALT),
- McBer, H. (2001). Research into teacher effectiveness. *Early Professional Development of Teachers*, 68(216), 1-69.
- Mount, N. J., Chambers, C., Weaver, D., & Priestnall, G. (2009). Learner immersion engagement in the 3D virtual world: principles emerging from the DELVE project. *Innovation in Teaching and Learning in Information and Computer Sciences*, 8(3), 40-55. <https://doi.org/10.11120/ital.2009.08030040>
- Novak, J. D. (1998). Learning, creating, and using knowledge: Concept maps as facilitative tools inschools and corporations. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- O'Donnell Learn. (2021). the purposeful learning framework creating humanized instructional design. From <https://www.odlearn.com/purposeful-learning/#>
- O'Donnell, C. (2021). PURPOSEFUL LEARNING FRAMEWORK™ – WHY PEOPLE ARE AT THE CENTER OF EVERYTHING WE DO. From <https://www.odlearn.com/2021/01/15/purposeful-learning-frameworktm-why-people-are-at-the-center-of-everything-we-do/>
- Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD). (2018). The Future of Education and Skills: Education 2030. From [https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20\(05.04.2018\).pdf](https://www.oecd.org/education/2030/E2030%20Position%20Paper%20(05.04.2018).pdf)
- Parkar, K. (2021). Designing Purposeful Learning Experiences. From <https://www.linkedin.com/pulse/designing-purposeful-learning-experiences-kaustubha-parkar>
- Peter, H. (2022). Purposeful Learning. From <https://www.smcvt.edu/purposeful-learning/>
- Raihan, A. & Lock, H. S. (2012). Technology Integration for Meaningful Learning – the Constructivist View. *Bangladesh Education Journal*, 11(1). 17-37.
- Saint Michael's College. (2022). Purposeful Learning. From <https://www.smcvt.edu/purposeful-learning/>
- Saylor, J. G., & Alexander, W.M. (1974). *Planning Curriculum for School*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

- Swanson, R. A. (2008). Brief on the foundations of human resource development. San Francisco, 5.
- Stewart, L, B. (2017). Intentional vs. Purposeful Learning. From <https://flippedlearning.org/syndicated/intentional-vs-purposeful-learning/>
- Taba, Hilda. (1962). *Curriculum Development: Theory and Practice*. New York: Harcourt, Brance & World.
- Uusiautti, S., & Määttä, K. (Eds.). (2016). The basics of caring research. Sense.
- Wehner, R. (2022). Purpose Learning: Reimagining What and How Students Learn. From <https://www.nais.org/magazine/independent-school/winter-2022/purpose-learning-reimagining-what-and-how-students-learn/>
- Wisconsin Department of Public Instruction [DPI]. (n.a). Wisconsin's guiding principles for teaching and learning: Research, probing questions, resources, and references. <https://dpi.wi.gov/standards/guiding-principles>
- Wu, Y. (2018). Online learning space and wisdom teaching. MATEC Web of Conferences,
- Yannis Hadzigeorgiou. (2001). Some Thoughts on the Notion of Purposeful Learning. *The Educational Forum*, 65(4), 316-325, DOI: 10.1080/00131720108984513

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายสุเทพ แก่งสันเทียะ

นายธนู ขวัญเดช

นางประวีณา อัสโย

เลขาธิการสภาการศึกษา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้

ที่ปรึกษานักวิจัย

ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์

นักวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา แซ่มซ้อย

ดร.ชอุณวัฒน์ ปุ๊งบางกระตี

นายปรเมศ ชรอยนุช

นายวิฑูรย์ กุญแจแก้ว

นางสาวเบญญาภา วิไลวรรณ

นายถาวร อินทรอมร

นายครรชิต พิมใจ

หัวหน้าคณะวิจัย

นักวิจัย

นักวิจัย

นักวิจัย

นักวิจัย

นักวิจัย

นักวิจัย

ผู้ออกแบบรูปเล่ม

นายรัตนพงศ์ ตุ่มพสุวรรณ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลุ่มพัฒนานโยบายด้านการเรียนรู้ สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้

นางสาวอุษา คงสาย

นางสาวณัฐตรา แทนขำ

นายสมชาย นัยเนตร

นางฐิติวรดา หัวเพ็ชร

นางสาวบุญนภัส ขำหินตั้ง

นางสาวปณัฐฐา น้อยเนียม

ผู้อำนวยการกลุ่ม

นักวิชาการศึกษาชำนาญการพิเศษ

นักวิชาการศึกษาชำนาญการ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

นักวิชาการศึกษาปฏิบัติการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

โทร. 0 2668 7123 ต่อ 2516-9 โทรสาร 0 2243 1129

เว็บไซต์ <http://onec.go.th>

**สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ**